

Jaarverslag 2019

Rechtbank Den Haag

Gerechtsvergadering 24 september 2019
(foto: Frank de Roo)

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD
4

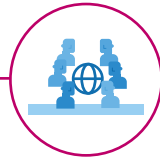
SAMENVATTING
7

RESULTATEN UIT DE TEAMS
9

TEAMS BESTUURSRECHT
9

TEAMS CIVIELRECHT
12

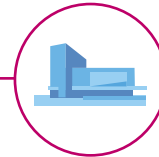
TEAMS FAMILIE & JEUGD
15

TEAMS KANTON
19

TEAMS STRAFRECHT
21

TEAMS BEDRIJFSVOERING
24

ALGEMENE CIJFERS
30

TOELICHTING OP DE
RESULTATEN
32

FINANCIEEL RESULTAAT
34

VOORWOORD VAN DE PRESIDENT

Een terugblik op het jaar 2019 kan eigenlijk niet anders beginnen dan met het meest schokkende feit van het jaar, de gewelddadige dood van strafadvocaat en rechter-plaatsvervanger Derk Wiersum. Ook in onze rechtbank stonden we stil bij de impact die zijn dood heeft op zijn familie en vrienden, maar ook op de democratische rechtsorde en allen die dagelijks bij de instandhouding daarvan betrokken zijn. De schok dreunt nog altijd na.

Aan het begin van het jaar pleitte ik in mijn nieuwjaars-toespraak ervoor om het verhaal van de rechtspraak vaker en beter uit te dragen. Ik vind het belangrijk dat de rechtspraak méér van zich laat zien en daarover blijft vertellen. Zodat iedereen in de Nederlandse samenleving het belang van onafhankelijke rechtspraak en de voorwaarden voor een rechtvaardige samenleving kent: eerlijke, onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak met duidelijke spelregels die voor iedereen gelden. Een samenleving waar niemand bang hoeft te zijn voor

machtsmisbruik, willekeur of het recht van de sterkste. We vertellen wat we doen door veel van onze uitspraken te publiceren op rechtspraak.nl. We zien dat veel uitspraken worden overgenomen in de media en in de vakbladen. Ook in dit jaarverslag is een aantal spraakmakende zaken opgenomen. Maar ons verhaal vertellen we ook door voorlichting te geven en door mee te werken aan televisieprogramma's en door dit jaarverslag op onze website te publiceren.

In dit jaarverslag van rechtbank Den Haag laten we zien wat we het afgelopen jaar hebben gedaan: strafbare feiten berechten, geschillen beslechten van burgers en overheid en toezicht houden op personen, bedrijven en organisaties. Ik wil alle medewerkers van de rechtbank bedanken voor hun inspanning om de resultaten te bereiken die in dit jaarverslag staan. Ik ben trots op hun inzet, toewijding en loyaliteit.

De afgelopen jaren werd ons werk ernstig gehinderd door de benarde financiële situatie. Te lang moesten we noodzakelijke investeringen voor ons uit schuiven. Goed nieuws was daarom dat op Prinsjesdag 2019 bekend werd dat het Kabinet structureel meer geld vrijmaakt voor de begroting van de Rechtspraak.

Voor de rechtbank betekent dit een stap in de goede richting. Hierdoor kunnen we een deel van de noodzakelijke investeringen doen en een oplossing zoeken voor de nijpende personeelstekorten. Komende jaren willen we het vertrouwen in de democratische rechtsstaat blijven uitdragen, blijven werken aan een organisatie die gezond en in balans is en extra inzetten op maatschappelijk effectieve en tijdige rechtspraak. Daarmee dragen we bij aan onze ambitie om als rechtbank beter aan te sluiten bij de veranderende eisen van de samenleving.

Namens het gerechtshofbestuur,
Mr. M.A. van de Laarschot
President Rechtbank Den Haag

Den Haag, 21 februari 2020

“Ik vind het belangrijk dat de rechtspraak méér van zich laat zien en daarover blijft vertellen.”

Mr. M.A. van de Laarschot

Voorwaarden voor een rechtvaardige samenleving:

Eerlijke, onafhankelijke en onpartijdige rechtspraak met duidelijke spelregels die voor iedereen gelden.
Niemand hoeft bang te zijn voor machtsmisbruik, willekeur of het recht van de sterkste.

Functies van de Rechtspraak:

Strafbare feiten
berechten.

Geschillen beslechten van
burgers en overheid.

Toezicht houden op personen,
bedrijven en organisaties.

Dit is rechtbank Den Haag:

Bestuursrecht | Belastingrecht

Geschillen tussen burgers en overheid.
Militaire ambtenarenzaken.

Handel

Civiele zaken beslechten tussen burgers, bedrijven en overheid.
Octrooizaken.
Kort geding en bodemzaken waarin de staat gedagvaard wordt.

Insolventies

Faillissementen en surseances van betaling.
Wettelijke schuldsaneringsregeling.
Toezicht houden op curatoren en bewindvoerders.
Pilot Schuldenrechter.

Strafrecht

Strafbare feiten berechten: van parkeerbonnen tot terrorismezaken.
Wet internationale misdrijven.
Wet Inlichtingen en Veiligheidsdiensten.

Familie & Jeugd

Jeugdstrafzaken, leerplichtzaken, civiele jeugdbeschermingszaken en WVGGZ.
Internationale kindontvoeringen.
Familiezaken.
Alternatieve toegang tot de rechter voor zaken met kinderen.
Internationale familie- en burgerzaken.

Kanton

Arbeidsrecht, huurrecht en consumentenrecht.
Curatele, bewind en mentorschap.
Zittingslocaties in Den Haag, Leiden en Gouda.
Wijkrechters in Den Haag en Leiden.

Bedrijfsvoering

Veiligheid en toegankelijkheid.
Begeleiding van bezoekers.
Ondersteunen en adviseren bestuur en teams.

- = ons werk
- = initiatieven voor maatschappelijke vraagstukken
- = exclusieve bevoegdheden

Dit vinden wij belangrijk:

samenwerken

kennis delen

sociale gedrevenheid

een open cultuur

verantwoordelijkheid nemen

Rechtspraak maakt samen leven mogelijk

Samen werken wij aan snelle, toegankelijke en deskundige rechtspraak.
Samen zijn wij de Haagse rechtbank.

SAMENVATTING

In 2019 hebben de medewerkers van de rechtbank veel interessante, spraakmakende en belangrijke zaken behandeld. Ze zijn samenwerkingsverbanden aangegaan, zowel onderling als met ketenpartners, hebben belangrijke uitspraken gedaan en nieuwe initiatieven ontplooid. Dit ondanks het feit dat het rechterstekort, voorzien voor 2020, al in 2019 zichtbaar is geworden. Als gevolg van dit capaciteitstekort slaagden rechters er niet altijd in om te werken volgens hun eigen kwaliteitsnormen en liepen doorlooptijden op. Het zal de komende jaren niet alleen een uitdaging zijn om het tekort aan rechters beheersbaar te houden, ook de uitstroom en werving van juridisch medewerkers vraagt de aandacht.

Door de grote inzet van de medewerkers zijn de meeste doelstellingen behaald.

Prioriteiten

In 2019 hebben de medewerkers van de rechtbank verder bijgedragen aan het verbeteren van snelle, toegankelijke en deskundige rechtspraak; de drie speerpunten uit de Agenda van de Rechtspraak. De teams hebben veel werk verzet op het gebied van de voor 2019 vastgestelde prioriteiten. Deze prioriteiten waren: het digitaliseren van rechtszaken, het verkorten van doorlooptijden, het werken volgens professionele standaarden, het versterken van regievoering, maatschappelijk effectieve rechtspraak, organisatie van kennis, versterken van leiderschap en werken in een nieuwe organisatie. Wat de teams hebben bereikt en daarvoor hebben gedaan wordt uiteengezet in dit jaarverslag. Door de grote inzet van de medewerkers zijn de meeste doelstellingen gehaald.

Kwaliteit

Kwaliteit als professionele ambitie was ook in 2019 een belangrijk speerpunt van rechtbank Den Haag. Gebleken is dat kwaliteitsverbetering en innovatie enkel zijn vruchten afwerpt als iedere medewerker de ruimte en het vertrouwen krijgt om daar betekenisvol invulling aan te geven. De rechtbank heeft onder meer een kennismarkt georganiseerd en er zijn diverse lunchlezingen gehouden. Daarnaast is het taakprofiel van en de benoemingsprocedure voor de kwaliteitscoördinatoren vastgelegd en heeft de (nieuwe) portefeuillehouder kwaliteit een 'raamwerk kwaliteit' ontwikkeld.

Kwaliteitszorg is voor de rechtbank niet vrijblijvend, maar krijgt de aandacht die het verdient.

Daarnaast vormt intervisie een vast onderdeel van de professionele werkhouding. In 2019 is daaraan binnen ieder team op eigen wijze invulling gegeven, door onder andere zittingsintervisie, feedbacksessies en spiegelbijeenkomsten.

Financieel resultaat

De rechtbank heeft 2019, evenals 2018, afgesloten met een negatief financieel resultaat. Het tekort is van € 5,2 miljoen in 2018 opgelopen naar € 7,4 miljoen in 2019. Begin 2019 bleek uit onderzoek, uitgevoerd in opdracht van de Raad voor de rechtspraak, dat rechtszaken in vrijwel alle rechtsgebieden de afgelopen jaren zwaarder en tijdrovender zijn geworden, zonder dat daar extra geld tegenover stond. Daarbij verergerde het financieringssysteem van de Rechtspraak de financiële problemen; bij een dalende instroom van het aantal rechtszaken komt er veel minder geld binnen terwijl vaste kosten gelijk blijven. Ook de begroting van de rechtbank Den Haag ging uit van een financieel tekort. Daarin speelden het niet volledig vergoeden van kosten voor digitalisering en professionele standaarden, een dalende instroom en een stijging van het aantal rechters in opleiding een belangrijke rol.

De rechtbank maakt als gevolg van het negatieve resultaat aanspraak op een garantstelling en doet een beroep op de hardheidsclausule. De compensatie via de garantstelling en hardheidsclausule zal niet voldoende zijn. Naar verwachting zal de rechtbank daardoor eindigen met een negatief eigen vermogen van € 6,3 miljoen.

Rechtszaken zijn de afgelopen jaren in vrijwel alle rechtsgebieden zwaarder en tijdrovender geworden.

RESULTATEN UIT DE TEAMS

• BESTUURSRECHT

In het bestuursrecht staan besluiten van de overheid centraal. Dat kunnen toekenningen van uitkeringen zijn, maar ook vergunningen of besluiten over handhaving. De teams bestuursrecht behandelen verschillende deelgebieden; team 1 behandelt zaken op het gebied van bijstand, zorg (inclusief maatschappelijke ondersteuning), sociale verzekeringen en omgevingsrecht. Team 2 behandelt zaken op het gebied van omgevingsrecht en daarnaast zaken op het gebied van vreemdelingenrecht, bijstand en sociale zekerheid, (militair) ambtenarenrecht en varia.

Team bestuursrecht 1

De uitspraak van de Raad van State over het Programma Aanpak Stikstof betekende dat veel bouwprojecten, groot en klein, in het land stil kwamen te liggen. Dit betrof met name projecten in de buurt van natuurgebieden. De impact voor rechtbank Den Haag was laag maar toch heeft het team een behoorlijk aantal zaken naar aanleiding van die uitspraak (voorlopig) afgedaan door de beroepen gegrond te verklaren en verweerders in de gelegenheid te stellen een nieuwe beslissing te nemen. De uitspraak van de Raad van State heeft er hoogstwaarschijnlijk toe geleid dat er in het tweede deel van 2019 minder verzoeken voor het treffen van een voorlopige voorziening rondom bouwprojecten zijn ingediend.

In het bestuursrecht geldt als uitgangspunt – en dit staat ook met zoveel woorden in de wet – dat wordt gestreefd naar finale geschilbeslechting. Dat betekent

dat de rechters in het team proberen om een nieuw geschil over dezelfde kwestie te voorkomen, door zoveel mogelijk een definitieve uitspraak te doen. In zo'n geval hoeft het bestuursorgaan geen nieuw besluit meer te nemen. Een beslissing over het voorgelegde geschil is belangrijk maar het herkennen en oplossen van de achterliggende problematiek speelt steeds vaker een prominente rol. Onderdeel van deze aanpak is bijvoorbeeld het houden van regiezittingen om de geschilpunten tussen partijen scherper in beeld te krijgen. In bepaalde gevallen probeert de rechter het geschil op te lossen zonder dat daarvoor een uitspraak nodig is. Dat kost vaak relatief veel tijd en energie, vergeleken met de tijd die beschikbaar is om over de zaak te beslissen. Verder wordt er in zaken die buiten

de normale werkstroom vallen, waarbij grote belangen op het spel staan, wel een comparitie gehouden. Zoals in het geval waar er een conflict voorlag tussen een zorginstelling en een zorgkantoor over de financiering.

Spraakmakende zaken

Geluidsaspecten evenemententerrein

Op het terrein van een voormalige asfaltfabriek aan de zuidelijke oever van de Hollandsche IJssel had de gemeente Gouda toestemming gegeven voor een festival. Omwonenden hebben aangevoerd dat de gemeente daarvoor geen aansluiting had mogen zoeken bij de Nota "Evenementen met een luidruchtig karakter" uit 1996 (Nota Evenementen). Zij zijn in het gelijk gesteld.

De uitspraak van de Raad van State over het Programma Aanpak Stikstof betekende dat veel bouwprojecten, groot en klein, in het land stil kwamen te liggen.

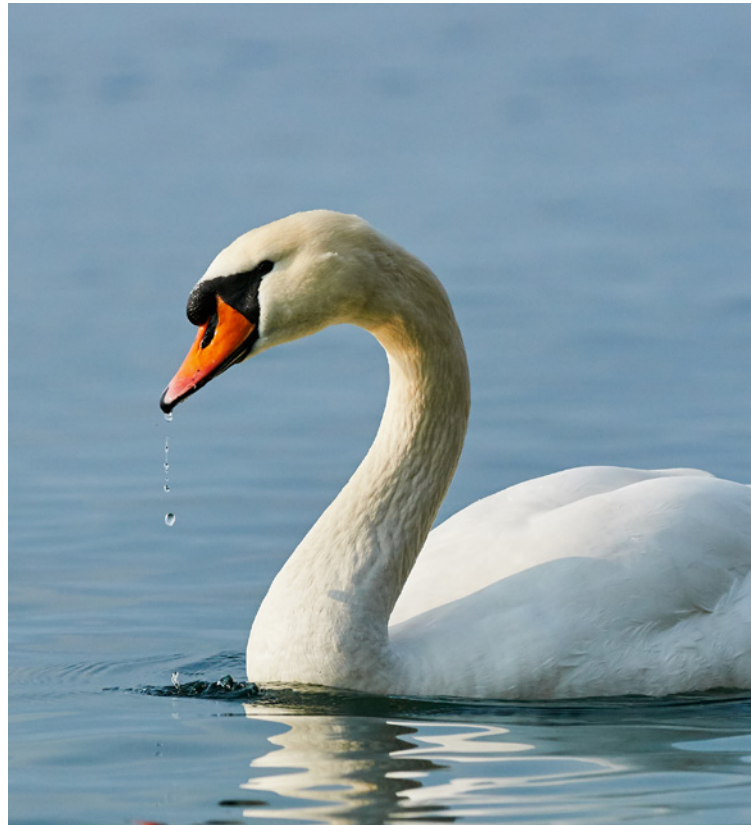

Faunabeheerplan smient

De smient is een eendensoort die onder meer in Nederland overwintert. Het faunabeheerplan bevat maatregelen die als doel hebben om schade aan gras en andere kwetsbare gewassen, veroorzaakt door onder meer smienten, te beperken. Het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland heeft het faunabeheerplan goedgekeurd voor de periode van 10 november 2017 tot en met 9 november 2023. Volgens het college voldoet het faunabeheerplan aan de in de Wet natuurbescherming (WNB) neergelegde vereisten. De stichting Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland en de Vogelbescherming betogen dat niet vast staat dat als gevolg van de uitvoering van het faunabeheerplan zich geen verslechtering van de staat van instandhouding van de smient zal voordoen. Daarom had het plan volgens hen niet mogen worden goedgekeurd. Op 3 december 2019 heeft de rechtbank de beroepen gegrond verklaard en het bestreden besluit van 15 mei 2018 vernietigd.

Aangepast Faunabeheerplan knobbelzwaan

Gelet op de schade aan gewassen als groente, mais, granen, gras en koolzaad, is bestrijding van de knobbelzwaan noodzakelijk. Het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland heeft het "Faunabeheerplan knobbelzwaan Zuid-Holland 2018-2024" goedgekeurd voor de periode van 1 november 2018 tot en met 31 oktober 2024 op grond van de Wet natuurbescherming (WNB). Verzoeksters hebben tegen dit besluit beroep ingesteld en de voorzieningenrechter verzocht om een voorlopige voorziening te treffen. Zij voeren aan dat het in het faunabeheerplan beschreven beheer weliswaar is gericht op de knobbelzwaan, maar dat de uitvoering van dit beheer grote risico's voor de populatie van

Voorlopige voorzieningen tegen faunabeheersplannen

vooral de ernstig bedreigde en daarom beschermde kleine zwaan met zich meebrengt. Kleine zwanen komen regelmatig voor in gemengde groepen met knobbelzwanen. Verstoring van kleine zwanen is verboden en in strijd met artikel 3.5, tweede lid, van de WNB en volgens verzoeksters is niet aannemelijk dat jachthouders – ondanks het verplichte jachtexamen – de verschillende soorten van elkaar kunnen onderscheiden op schotafstand. Op 10 oktober 2019 heeft de voorzieningenrechter het bestreden besluit geschorst tot zes weken na de uitspraak in de bodemprocedures.

Zaken die minder de aandacht trokken, maar wel een groot beslag legden op de tijd en expertise van de medewerkers waren de Dieverse gaswinningszaak, de reconstructie van de Noordboulevard met o.a. een nieuwe parkeergarage in Scheveningen en een zaak over de kustversterking bij Katwijk.

Team bestuursrecht 2

Het team behandelde in 2019 125 zaken van (ex) militaire ambtenaren. Deze zaken zijn bij rechtbank Den Haag geconcentreerd om bij de rechters een behoorlijke ervaring met het militaire bestuursrecht op te bouwen, wat ook de rechtseenheid ten goede komt. Op dit bijzondere rechtsgebied worden verschillende zaken behandeld door een meervoudige kamer met een bezetting van twee rechters en een militair lid. De laatste is een militaire officier die in de regel met functioneel leeftijdsontslag is gegaan. Hij wordt op voordracht van de minister van Defensie benoemd voor een termijn van vier jaar.

In 2019 werd door een aantal militairen aan het team een cursus militair ambtenarenrecht gegeven. Daarnaast brachten adelborsten en kadetten van de logistieke dienst van de krijgsmachtonderdelen in 2019 een bezoek aan rechtbank Den Haag. Zij bezochten een zitting van de meervoudige kamer. Na afloop wisselden ze van gedachten met de rechters en juridisch medewerkers.

Vier teamleden namen in 2019 deel aan een relatievaardag van de Koninklijke Marine. Op de Noordzee voor Den Helder maakten ze kennis met de verschillende facetten van het leven aan boord en met de inzet van de marine. Ze spraken met een militair die bezig

was met de uitvoering van een uitspraak die meer reservisten aanspraak geeft op een medaille voor trouwe dienst. Daarnaast spraken ze met een oud-collega die nu als jurist bij Defensie werkt.

Spraakmakende zaken

Intrekking Nederlandschap veroordeelde

Syriëganger blijft in stand

De rechtbank heeft op 16 september 2019 geoordeeld dat de intrekking van het Nederlandschap van een veroordeelde Syriëganger in stand kan blijven. Ook het inreisverbod, waardoor hij tien jaar lang Nederland niet meer in mag, kan in stand blijven.

De man had naast de Nederlandse nationaliteit ook de Marokkaanse nationaliteit. Hij is eerder door de strafrechter veroordeeld voor verschillende terroristische misdrijven in Syrië. Hij had onder meer aangevoerd dat de intrekking van het Nederlandschap in strijd was met het verbod van discriminatie, omdat alleen het Nederlandschap van mensen met een dubbele nationaliteit kan worden ingetrokken. Het Nederlandschap

De rechtbank heeft op 16 september 2019 geoordeeld dat de intrekking van het Nederlandschap van een veroordeelde Syriëganger in stand kan blijven.

Sharepoint en MKO

In 2019 zijn de drie inhoudelijke vakgroepen van het team gestart met het gebruik van Mijn Kennisomgeving (MKO). Op deze site is inhoudelijke informatie te vinden die voor de vakgroepen van belang is, zoals de agenda en stukken van het vakgroepoverleg, relevante jurisprudentie en besluitenlijsten. Daarnaast heeft het team een teamsite in Sharepoint, waar zowel inhoudelijke als praktische informatie voor het gehele team te vinden is, zoals afspraken en werkinstructies.

van mensen met alleen de Nederlandse nationaliteit mag niet worden ingetrokken, omdat diegene anders staatloos wordt. De rechtbank heeft geoordeeld dat de intrekking niet in strijd is met het verbod op discriminatie. De maatregel kan iedere persoon met een dubbele nationaliteit treffen die voor deze misdrijven is veroordeeld. Het inreisverbod van tien jaar dat aan hem is opgelegd is volgens de rechtbank eveneens rechtmatig, omdat hij door zijn persoonlijk gedrag een werkelijke, actuele en voldoende ernstige bedreiging vormt.

Mondelinge uitspraken ter zitting

In november 2019 hebben de rechters een cursus effectief motiveren en formuleren gevolgd. Dit is ter voorbereiding op het voornemen om in 2020 meer uitspraken mondeling ter zitting te doen.

Belastingrecht

Het team behandelt zaken op het terrein van lokale- en rijksbelastingen, toeslagen en studiefinanciering.

Professionele standaarden bestuursrecht

Partijen willen graag weten waar ze aan toe zijn in een rechtszaak. Eén van de wensen van proces-gemachtigden is dat rechtzoekenden voorafgaand aan de zitting worden geïnformeerd over de onderwerpen die op zitting worden besproken, bijvoorbeeld door middel van een zittingsagenda. Dat vraagt van rechters, die verantwoordelijk zijn voor een efficiënte afdoening van een zaak, een aangepaste manier van werken in de voorfase en op zitting (regievoering). In 2019 heeft team Belastingrecht aandacht besteed aan tijdige regievoering bij zaken in de meervoudige kamer. Aan de hand van een checklist beoordelen de

Partijen willen graag weten waar ze aan toe zijn in een rechtszaak.

zaaksvoorzitter en de juridisch medewerker uiterlijk een maand voor de zitting de zaak inhoudelijk. Voor zover nodig ondernemen zij daarna actie. In 2020 zal deze werkwijze worden voortgezet en geëvalueerd.

Mondelinge uitspraken ter zitting

In november 2019 hebben juridisch medewerkers en rechters een cursus effectief motiveren en formuleren gevolgd. Dit is ter voorbereiding op het voornemen om in 2020 meer uitspraken mondeling ter zitting te doen. Mondelinge uitspraken kunnen bijdragen aan een snelle rechtspraak.

Zaken van de rechtbank Zeeland-West Brabant

De belastingkamer van rechtbank Zeeland-West Brabant komt als gevolg van personele onderbezetting niet toe aan een deel van de zaken. De minister voor Rechtsbescherming heeft in 2019 rechtbank Den Haag tijdelijk aangewezen om deze zaken af te doen. In 2019 heeft team Belastingrecht in totaal 73 zaken voor de rechtbank Zeeland-West-Brabant afgedaan.

• CIVIEL

Team handel

In het civiel recht gaat het om conflicten tussen particulieren onderling, organisaties onderling en tussen particulieren en organisaties. Team Handel behandelt civiele handelsrechtzaken en is onderverdeeld in drie secties: Bodem, Kort Geding en Intellectueel Eigendom.

Spraakmakende zaken

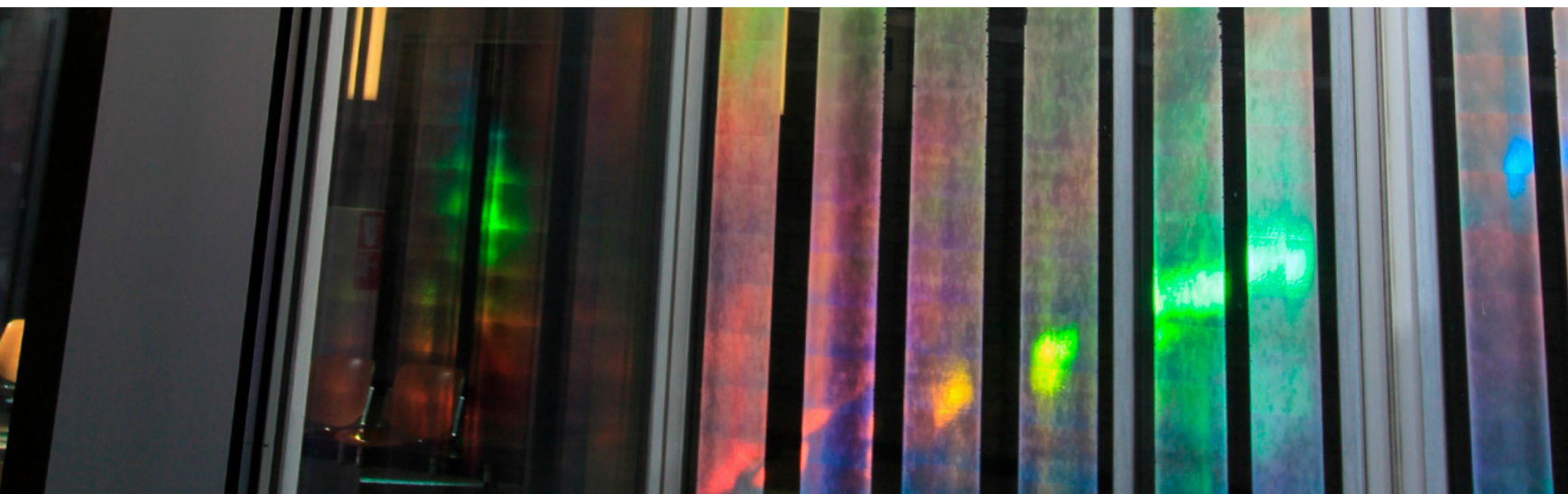
Team Handel heeft in 2019 in totaal 4.503 zaken behandeld, waaronder de volgende spraakmakende zaken:

Fipronil

Op 10 juli 2019 heeft rechtbank Den Haag geoordeeld dat de Staat niet aansprakelijk is in een zaak die de Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO) en 124 individuele pluimveehouders hebben aangespannen over het gebruik van fipronil ter bestrijding van bloedluis bij pluimvee. In de zomer van 2017 bleken miljoenen eieren uit Nederland besmet te zijn met dit bestrijdingsmiddel. Besmette eieren werden onmiddellijk uit de handel gehaald. Rechtbank Den Haag oordeelde dat er geen sprake is van falend toezicht of van een waarschuwplicht door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Ook heeft de NVWA geen onrechtmatige uitlatingen gedaan.

Rapport onderwijsinspectie over Cornelius Haga Lyceum

De voorzieningenrechter heeft op 11 juli 2019 bepaald dat de onderwijsinspectie het rapport over het

Cornelius Haga Lyceum mag publiceren. De school had zich verzet tegen de vaststelling van het rapport in de huidige vorm en de publicatie ervan. Volgens de rechtbank is er geen aanleiding om de publicatie van het rapport te verbieden.

Vier weduwen uit Nigeria versus vennootschappen uit de Shell-Groep

De rechtbank heeft op 1 mei 2019 in een tussenvonnis uitspraak gedaan in de zaak van vier weduwen van de negen in 1995 in Nigeria ter dood veroordeelde mannen (Ogoni 9) tegen vennootschappen uit de Shell-Groep: de Nigeriaanse werkmaatschappij SPDC, de twee voormalige moedermaatschappijen en de huidige moedermaatschappij. Eiseressen worden toegelaten te bewijzen dat SPDC betrokken was bij omkoping van getuigen en dat verklaringen van deze omgekochte getuigen een rol hebben gespeeld bij de veroordeling en/of de arrestatie en detentie van hun echtgenoten.

Mondelinge vonnissen

Een bodemprocedure is in het procesrecht de procedure waarin een juridisch geschil definitief beslecht wordt. Overzichtelijke bodemzaken, waarin partijen gediend zijn met een vlotte en begrijpelijk uitgelegde beslissing, worden steeds vaker door rechter en juridisch medewerker zodanig voorbereid dat er mondeling uitspraak ter zitting kan worden gedaan. Enkele tientallen keren is het – overigens ook bij kort geding – daadwerkelijk tot een mondeling vonnis gekomen. Een mondeling vonnis voorkomt dat partijen nog een aantal weken of zelfs maanden in onzekerheid blijven. De eerste ervaringen wijzen erop dat partijen en advocaten dit waarderen.

Intellectueel Eigendomszaken

Op 5 april 2019 heeft de sectie een drukbezochte bijeenkomst georganiseerd voor advocaten die gespecialiseerd zijn in Intellectueel Eigendom om hen inzicht te geven in de dilemma's tussen kwaliteitsbewaking en voortvarendheid. De Haagse rechtbank is voor veel Intellectueel Eigendomszaken exclusief bevoegd in Nederland. Opvallend is dat processtukken steeds omvangrijker worden, dat er meer gebruik wordt gemaakt van bewijsbeslag (het veiligstellen van bewijsmiddelen voor of tijdens een gerechtelijke procedure) en dat er veel incidenten worden opgeworpen.

In het civiel recht gaat het om conflicten tussen particulieren onderling, organisaties onderling en tussen particulieren en organisaties.

Team Handel behandelt civiele handelsrechtzaken en is onderverdeeld in drie secties: Bodem, Kort Geding en Intellectueel Eigendom.

Bezichtiging ter plaatse bij burengeschillen

In 2019 heeft het team een proef uitgevoerd waarin in eenvoudige burenzaken direct na dagvaarding een zitting ter plaatse is gehouden. Zo'n bezichtiging door de rechter op de plek waar de oorzaak van het geschil zichtbaar is of waar het geschil zich afspeelt ('plaats-opneming') heet in het civiele recht een descente. Met deze aanpak probeert de rechter snel een schikking tussen partijen te bereiken, ter voorkoming van onnodige escalatie van het geschil. De eerste resultaten van deze proef zijn bemoedigend. In circa twee derde van de zaken is op zitting een regeling getroffen. Omdat voor goed onderbouwde eindconclusies meer zaken nodig zijn, wordt de proef in 2020 voortgezet.

Insolventies

Team Insolventies behandelt faillissementen, surséances van betalingen en schuldsaneringen voor natuurlijke personen. Een door de rechtbank benoemde rechter-commissaris houdt toezicht op de – ook door de rechtbank benoemde – curator of bewindvoerder.

Spraakmakende zaken

Team Insolventies heeft in totaal 577 faillissementen afgewikkeld en 716 WSNP-zaken afgerond, waaronder een aantal spraakmakende faillissementen. In 2019 hield het team toezicht op een paar spannende zaken, in positieve en negatieve zin met veel financieel 'kat-en-muis-spel'. Het faillissement van SecurCash waarbij de geldwagens dreigden stil te komen staan, het persoonlijke faillissement van rijschoolhouder Ferry Aalbrecht dat leidde tot Kamervragen van verschillende politieke partijen over de vakbekwaamheid en financiële degelijkheid van rijscholen en het faillissement van Schouten Bouw BV waarmee een einde kwam aan de maandenlange onzekerheid voor tientallen gezinnen over de bouw van hun nieuwe huis. Verontrustend was het geweld tegen een curator in het Oosten van het land dat tot veel beroering heeft geleid, waaruit bleek dat dit niet een op zichzelf staande gebeurtenis was. Gelukkig waren er ook veel positieve gebeurtenissen: curatoren die mooie opbrengsten voor de schuldeisers hebben weten te realiseren en personen die na een periode in de schuldsanering met een schone lei verder kunnen.

Schuldenrechter

In Nederland kampen ongeveer een miljoen mensen met problematische schulden. Door rente, boetes, incasso- en deurwaarderskosten kunnen betrekkelijk

Verontrustend was het geweld tegen een curator in het Oosten van het land dat tot veel beroering heeft geleid, waaruit bleek dat dit niet een op zichzelf staande gebeurtenis was.

kleine schulden snel oplopen. Medewerkers van de rechtbank zien veel personen met problematische schulden. Team Insolventies heeft in 2019 voorbereidingen getroffen voor een nieuwe aanpak om eraan bij te dragen dat deze mensen van hun schulden afkomen en niet opnieuw in de schulden raken. Hiervoor werken ze nauw samen met de collega's van team Kanton, met (beschermings-)bewindvoerders en met de gemeente Den Haag. Speciale schuldenfunctionarissen van de rechtbank zorgen ervoor dat mensen met schulden binnen twee weken na de zitting een uitnodiging krijgen voor een afspraak bij de gemeente. De pilot is op 1 januari 2020 daadwerkelijk van start gegaan.

• FAMILIE & JEUGD

Familie

Team Familie behandelt civiele zaken over familiekwetsies zoals echtscheiding, alimentatie, omgangsregelingen en draagmoederschap. Het team behandelt daarnaast ook zaken die strikt genomen tot het werkterrein van andere teams behoren maar die raken aan het familierecht. Zo heeft het team in 2019 330 kort geding zaken en 36 zaken betreffende de Rijkswet op het Nederlanderschap voor team Handel weggewerkt. Voor bestuursrecht heeft het team 59 zaken over de Wet Tijdelijk Huisverbod afgedaan.

Team Familie behandelt daarnaast ook zaken van het team Jeugd wanneer er naast een jeugdbeschermingsprocedure ook een familieprocedure aanhangig is. Zo kunnen de zaken door één en dezelfde rechter adequaat worden behandeld, die beter geïnformeerd is over alles wat het gezin betreft, en hoeven partijen maar één keer naar de rechtbank te komen. In 2019 heeft team Familie 379 civiele jeugdzaken afgedaan.

De Bopz-zaken (Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen) worden ook door rechters uit team Familie gedaan met ondersteuning van juridisch medewerkers van team Jeugd. In 2019 deed het team 960 Bopz-zaken af.

Alternatieve Procedure voor ouders en kinderen (APPS)

Als ouders in een echtscheiding geen afspraken kunnen maken over bijvoorbeeld de zorg voor de kinderen of de alimentatie of als ze zich niet aan de afspraken houden, kan dat leiden tot steeds nieuwe

procedures. Daarin kunnen ouders telkens opnieuw de strijd met elkaar aangaan waarbij ze soms het belang van de kinderen uit het oog lijken te verliezen.

Kinderen raken in zo'n situatie vaak blijvend beschadigd, vooral als de strijd via hen wordt uitgevochten. Om dat te voorkomen, is het team Familie aan de slag gegaan met het ontwikkelen van een Alternatieve Procedure voor ouders en kinderen (APPS). Daarin wordt nauw samengewerkt met ketenpartners zoals de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdzorginstellingen, gemeentes, het ministerie en de advocatuur. In de pilot vullen de ouders met hun advocaten gezamenlijk één procesinleiding in, waarbij alle relevante stukken zijn gevoegd en bijvoorbeeld informatie over eerdere hulpverleningstrajecten. Zo kan de familierechter de zaak eerder op een zitting behandelen, de ouders sneller naar hulpverlening doorsturen en op zitting vaak al duidelijkheid geven op de punten waarover de ouders het niet eens zijn.

Omgangsbegeleiding

Maar al te vaak zijn er kinderen die al langere tijd één van de ouders niet zien. Ouders blijken dan niet in staat te zijn gezamenlijk een hulpverleningstraject in te gaan om het contact van de kinderen met beide ouders te herstellen. Familierechters en juridisch medewerkers hebben zich hard gemaakt om ook voor die kinderen en hun ouders een oplossing te kunnen bieden.

Samen met de Raad voor de Kinderbescherming voeren de familierechters gesprekken met gemeenten om een traject omgangsbegeleiding voor ouders en kinderen te organiseren. Dit is gelukt. Eind 2019 is een pilot verwijzing naar omgangsbegeleiding gestart.

Gezagsregister

De administratie van team Familie beheert het gezagsregister. Ouders, hun advocaten en hulpverleningsinstanties kunnen bij het gezagsregister uittreksels opvragen. Dit gebeurde hoofdzakelijk telefonisch, wat leidde tot grote belasting van de medewerkers en een verminderde telefonische bereikbaarheid. De administratie heeft het werkproces in 2019 efficiënter gemaakt. Via de website van de rechtbank kunnen de uittreksels per mail worden aangevraagd. Door het wegvallen van de telefonische aanvragen hebben de medewerkers meer tijd om verzoeken af te handelen en wordt de telefonische capaciteit van het team minder belast.

Wegwerken achterstanden

Wegens vertrek en ziekte van een aantal medewerkers zijn er achterstanden op de administratie ontstaan. In het najaar van 2019 hebben medewerkers van de administratie en juridische ondersteuning een aantal zaterdagen gewerkt om deze weg te werken. Voor de kerst 2019 waren deze achterstanden weggewerkt.

Delegatie buitenlandse gasten

Op 11 september 2019 bracht een delegatie uit Finland, Bulgarije en Duitsland een bezoek aan rechtbank Den Haag. De rechters maakten via het European Judicial Training Network kennis met diverse facetten van de rechtbank. Met collega's werden gesprekken gevoerd over de alternatieve aanpak bij scheidingen waarbij kinderen betrokken zijn. Hierbij werden ervaringen uitgewisseld en gedeeld.

Jeugd & Bopz

Het team Jeugd & Bopz behandelt jeugdstrafzaken, leerplichtzaken, civiele jeugdbeschermingszaken (zoals ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen van jeugdigen) en gedwongen psychiatrische opnames van volwassenen en minderjarigen in het kader van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Bopz).

Strafzaken

Jeugdstrafzaken zijn (enkelvoudige en meervoudige) strafzaken tegen verdachten die minderjarig waren tijdens het plegen van het feit. Een groot deel van deze minderjarigen heeft te kampen met problemen met de schoolgang en/of met hun thuissituatie. De straffen en maatregelen van het jeugdstrafrecht dienen als afstraffing, maar zijn voor een belangrijk deel ook gericht op pedagogische beïnvloeding van de verdachte. Op die manier probeert de rechtbank bij minderjarige een gedragsverandering teweeg te brengen die ervoor zorgt dat hij of zij niet opnieuw de fout in gaat.

Politierechterzittingen voor adolescenten

Niet alleen minderjarigen, maar ook 18- tot 23-jarigen kunnen volgens het jeugdstrafrecht worden berecht. Dat kan wanneer de rechtbank dat, gelet op de ontwikkelingsfase van de jongere, de meest effectieve manier vindt om zijn of haar gedrag positief te beïnvloeden. Om ervoor te zorgen dat deze adolescenten de bijzondere aandacht krijgen die zij nodig hebben, is het team in 2019 begonnen met speciale politierechterzittingen voor adolescenten. Aanvankelijk werden deze zittingen door jeugdrechters behandeld. Vanwege onderbezetting bleek dat in de loop van het

De rechters nemen 's avonds, 's nachts en in het weekend ook spoedbeslissingen. Die zijn vaak heel ingrijpend.

jaar helaas niet meer mogelijk. Het initiatief is binnen en buiten de rechtspraak enthousiast ontvangen en de politierechterzittingen voor adolescenten worden in overleg met het OM in 2020 voortgezet.

Civiele zaken

Het aantal civiele jeugdbeschermingszaken is sterk toegenomen van 3.729 in 2018 tot 4.436 in 2019. In deze zaken beslist de rechtbank over ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen in pleeggezinnen of in een open of gesloten instelling. Vaak worden deze beslissingen op zitting genomen maar de rechters nemen 's avonds, 's nachts en in het weekend ook spoedbeslissingen. Die zijn vaak heel ingrijpend, zoals de uithuisplaatsing van een pasgeboren baby van een verslaafde moeder of plaatsing in een gesloten instelling van een pubermeisje dat onder invloed staat van een loverboy. Ook dit jaar behandelde het team een aantal zaken van kinderen die al dan niet met hun moeder terugkeren uit IS-gebied. Zij worden direct na hun aankomst van hun moeder gescheiden. De moeder wordt aangehouden en in voorlopige hechtenis genomen en de kinderen worden onder toezicht gesteld en uit huis geplaatst bij een pleeggezin. Omdat de kinderen geen vaste woonplaats in Nederland hebben, is rechtbank Den Haag de bevoegde rechtbank om hierover te beslissen.

Juridisch zijn civiele jeugdzaken niet altijd eenvoudig. In 2019 moest de rechtbank beslissen over de verlenging van een ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing van een jongen waarvan de vader en de moeder elk een verschillende nationaliteit hebben. Ze wonen alle drie in Nederland. De strijd tussen de ouders leidde ertoe dat de jongen uit huis was geplaatst. Hij weigerde contact met zijn vader, terwijl

die juist het contact met zijn zoon op allerlei manieren probeerde te bewerkstelligen. In deze zaak heeft de rechtbank een bijzondere curator benoemd om te helpen bij de beantwoording van de vraag of, en zo ja, op welke wijze het contact tussen de jongen en zijn vader weer zou kunnen worden hersteld. Kort voor de zitting bleek dat de vader meende dat zijn werkzaam-

heden meebrachten dat hij immuniteit zou genieten en dat de rechtbank daarom onbevoegd was om een beslissing te nemen. De vader verzocht de consul van zijn ambassade om met spoed een gezinsvoogd te benoemen en dat gebeurde ook, zonder de beslissing van de rechtbank af te wachten en zonder dat de moeder en de jongen hierover gehoord waren. De

rechtbank heeft het beroep op de immuniteit van de vader verworpen en aangenomen dat zij bevoegd was. De ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing zijn verlengd en bovendien is een tweede bijzondere curator benoemd, een advocaat, die de juridische belangen van de jongen moet behartigen.

Raadkamer voorlopige hechtenis

De jeugdrechters beslissen over de voorlopige hechtenis van minderjarigen die verdacht worden van het plegen van een ernstig misdrijf. Iedere dinsdag is er een raadkamer voorlopige hechtenis, waarin rechters beslissen of verdachten in voorlopige hechtenis moeten blijven. De rechters spreken dan bij elke zaak met een jeugdofficier, een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming, een jeugdbeschermingsmedewerker, de verdachte, zijn ouders en zijn advocaat over de verdenkingen.

Kort verslag van een raadkamerzitting

Als eerste bespreken we de zaak van een jongen van 16 die wordt verdacht van een straatroof met geweld en van het bezit van een grote hoeveelheid zwaar illegaal vuurwerk, waarin hij ook zou handelen. Hij moest van ons dertig dagen langer vastzitten. Daarna kwam een zeer problematische, suïcidale jongen van inmiddels 20 die – toen hij nog net minderjarig was – twee meisjes van 13 zou hebben misbruikt via internet en een van hen bij een ontmoeting ook fysiek zou hebben misbruikt. Hij was pas anderhalf jaar na de aangifte aangehouden door de politie. Gelet op de ernst van de zaak en het ontbreken van een deugdelijk alternatief moest ook hij van ons dertig dagen blijven zitten. Daarna bespraken we twee jongens van 17 jaar die ervan werden verdacht dat ze een gewapende overval op een supermarkt zouden

hebben gepleegd, waarbij tegen het achterhoofd van de winkelmedewerkers een (nep)pistool was gehouden. De medewerkers hadden op hun knieën moeten blijven zitten met de handen in de nek. Wij besloten dat deze jongens negentig dagen langer vast moesten zitten. 's Middags stonden er nog twee gewapende overvallen, wederom met een (nep) vuurwapen, een poging tot doodslag (gestoken met een mes in het hoofd), een jongen die verdacht werd van het zoveelste strafbare feit en een jongen die verdacht werd van een straatroof met fors geweld. We hebben deze dag drie jongens met schorsende voorwaarden (al dan niet met een enkelband met GPS) naar huis laten gaan. Wij hopen dat deze strafzaken binnen een redelijke termijn bij de rechtbank in een meervoudige kamer voor jeugdstrafzaken kunnen worden behandeld. Dat is van groot belang voor de jongere zelf en voor hun slachtoffers.

Themadagen, bijeenkomsten en voorlichting

Veel rechters zijn in 2019 maatschappelijk actief geweest, onder meer bij het geven van voorlichting op scholen en als jurylid bij het Haagse kinderrechtendebat. Verder heeft een van de rechters een dagdeel training gegeven aan rechters en officieren van justitie uit onder meer Albanië, Georgië, Turkije en Oekraïne in het kader van het Matra Rule of Law Training Programme, dat georganiseerd wordt door het Nederlandse Helsinki Comité. Een aantal rechters heeft opgetreden als docent bij de IMC Weekendschool. Ook zijn twee jeugdrechters geïnterviewd voor de kinderrechtenkrant, die onder 30.000 basisscholieren in Den Haag is verspreid.

Op 16 mei heeft team Jeugd samen met de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen een bijeenkomst georganiseerd over huiselijk geweld.

Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Bopz)

Vrijwel dagelijks worden in instellingen bezoeken afgelegd door de Bopz-rechters, die moeten beoordelen of iemand als gevolg van een psychiatrische stoornis een zodanig gevaar voor zichzelf of voor anderen vormt dat hij of zij in een instelling moet worden of blijven opgenomen. Eens in de twee weken worden ook huisbezoeken afgelegd.

Verkorten doorlooptijden

Het team heeft zich in 2019 in het bijzonder ingezet voor het verkorten van de doorlooptijden in zaken waarin de betrokkenen nog thuis wonen. Dat betreft vaak dementerende bejaarden. Als voor deze groep een verzoek om een rechterlijke machtiging wordt gedaan, is dat vaak op een moment dat het steunsysteem helemaal is uitgeput en iedere dag dat de behandeling op zich laat wachten er een te veel is. Voor andere psychiatrische patiënten die thuis wonen, is het van belang dat een geneeskundige verklaring een actueel beeld geeft en dat de zitting op korte termijn plaatsvindt.

Nieuwe wetgeving

De Wet Bopz wordt vervangen door de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en de Wet Zorg en dwang (Wzd), die per 1 januari 2020 worden ingevoerd. In verband met de invoering van die wetten en de betekenis daarvan voor de rechtbank is er in augustus een speciale stafjurist aan het team toegevoegd. Alle medewerkers die zich met Bopz-zaken bezighouden hebben een cursus over de nieuwe wetgeving gevolgd. Ook heeft de rechtbank verschillende bijeenkomsten georganiseerd voor ketenpartners, GGZ, OM en de advocatuur. Vanwege de invoering van de nieuwe wetten krijgt het team in 2020 een nieuwe naam krijgen: team Jeugd- en Zorgrecht.

Samenwerking

Het team Jeugd werkt samen met de strafteams en het team Familie. Daarnaast onderhoudt het team nauwe contacten met de andere partners in de jeugdketen, zoals het OM, de Raad voor de Kinderbescherming, gecertificeerde instellingen, gesloten jeugdhulpinstellingen en de advocatuur om knelpunten te bespreken.

Licht verstandelijke beperking en jeugdrecht

Jeugdrechters hebben veel te maken met jongeren met een (licht) verstandelijke beperking. Een aantal rechters en juridisch medewerkers van het team heeft meegewerkt aan het opstellen van een handreiking voor de omgang met minderjarigen en ouders met een licht verstandelijke beperking. Dit kwam tot stand dankzij een samenwerking tussen het lectoraat 'Licht Verstandelijke Beperking en jeugdcriminaliteit' van Hogeschool Leiden en rechtbank Den Haag. De handreiking verscheen eind 2019 en zal in 2020 landelijk worden verspreid.

Jeugdrechters hebben veel te maken met jongeren met een (licht) verstandelijke beperking.

Themadag jeugdrecht

Veel jeugdrechters hebben meegewerkt aan de organisatie van de themadag expertgroep jeugdrechters van de universiteit Leiden, die dit jaar in het teken stond van 30 jaar Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind. Tijdens deze dag wees Hoogleraar kinderrechten Ton Liefwaard op zwakke plekken in het Nederlandse jeugdstelsel: "Veel organisaties houden zich bezig met problemen in een gezin, maar niemand heeft de regie".

• KANTON

De kantonrechter neemt binnen de rechtspraak een bijzondere positie in, omdat hij binnen verschillende rechtsgebieden actief is. Hij behandelt binnen het civiel recht zaken tot een bedrag van € 25.000, arbeidszaken, huurzaken, consumentenkoopzaken en consumenten-kredietzaken met een krediet tot € 40.000. Ook bewind, curatele, mentorschap en het verwerpen of (beneficiair) aanvaarden van een erfenis zijn onderwerpen waar hij over beslist. Sinds begin 2019 worden de kanton-strafzaken en de 'Mulderzaken' (verkeers-overtredingen) afgedaan door de teams strafrecht.

Team kanton Den Haag

In 2019 zijn door medewerkers van team Kanton Den Haag ruim 54.400 zaken behandeld; vooral arbeids- en huurzaken, consumentenzaken en incassozaken. Lang niet altijd verschijnen gedaagden op zitting en/of geven ze een schriftelijke reactie. Bij die zaken kan verstek worden verleend en wordt een verstekvonnis gewezen. In een aantal verstekzaken, waarin gedaagde consument is, toetst de kantonrechter of bepalingen in de algemene voorwaarden waarop een beroep wordt gedaan, eerlijk en redelijk zijn voor een consument, de zogenaamde ambtshalve toetsing. De manier waarop de kantonrechter dit toetst, is in 2019 aangepast waardoor dit efficiënter en gestroomlijnder gaat. Verder behandelt team Kanton Den Haag kort gedingen, erfrechtzaken, zaken op het gebied van minderjarigenbewind en zaken op basis van een varia aan wetgeving zoals de handelsnaamwet en de belemmeringenwet privaatrecht. Dit brede scala aan zaken vraagt van rechters, juridisch medewerkers en administratieve ondersteuning een allround instelling.

Wijkrechter

In het voorjaar van 2019 is de wijkrechter gestart. Inmiddels zijn in Den Haag en in omliggende gemeentes diverse zaken afgehandeld, zoals burenruzies en conflicten over schuttingen en overhangende takken van bomen. Meestal waren het conflicten die al jarenlang sluimerden, die de sfeer in een straat of de wijk beïnvloedden en die pas laat aan de oppervlakte kwamen. De wijkrechter draagt bij aan de leefbaarheid van een hele wijk door een luisterend oor en praktische oplossingen aan te bieden. De meeste betrokkenen waarderen de laagdrempeligheid en het informele karakter van de wijkrechter. Ondanks de extra werkbelasting die dit project meebrengt hecht het team eraan om blijvend te investeren in deze vorm van maatschappelijk effectieve rechtspraak. Doorslaggevend criterium voor behandeling van zaken door de wijkrechter is en blijft de leefbaarheid in de wijk. De Wijkrechter is een

pilot die in ieder geval duurt tot eind 2020. Daarna wordt besloten of deze vorm van rechtspraak doorgaat.

Instellen schuldbewind zonder zitting

Schuldbewind is voor mensen die problematische schulden hebben. Eind 2019 is team Kanton Den Haag begonnen met een pilot. Als het dossier compleet is en de omstandigheden duidelijk zijn, wordt het schuldbewind ingesteld zonder zitting. De eerste resultaten geven een daling van de wachttijden aan. In deze zaken houdt de kantonrechter – uiteraard – wel toezicht. Daarnaast is het team een tweede pilot gestart, waarin dit toezicht wordt verscherpt. Zo proberen we de mensen om wie het gaat zo snel mogelijk uit de schulden te krijgen. In het kader van deze tweede pilot worden de bewindvoerders direct vanaf hun benoeming stevig aan het werk gezet en gehouden.

De meeste betrokkenen waarderen de laagdrempeligheid en het informele karakter van de wijkrechter.

Team kanton Leiden en Gouda

Leiden en Gouda hebben een gerechtsgebouw met een eigen balie voor lokale laagdrempelige rechtspraak. In 2019 zijn er door het team Kanton Leiden Gouda circa 27.600 zaken behandeld. Het team is er trots op dat al deze zaken konden worden verwerkt op beide locaties. De goede samenwerking heeft ondanks personeelstekorten/wisselingen geleid tot mooie resultaten, niet alleen in cijfers maar ook in kennisoverdracht en uniformiteit.

Gevolgen voor de wet nieuwe rechtspositie ambtenaren

Voor de arbeidsverhouding van ambtenaren geldt vanaf 1 januari 2020 het private arbeids- en ontslagrecht. Dit is een gevolg van de nieuwe Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). Om goed voorbereid te zijn op deze zaken, die in 2020 voor het eerst zullen instromen, is er deze zomer een teamoverstijgende kantonrechtersbijeenkomst in Leiden georganiseerd. Daarin heeft Marije Schneider, jurist arbeids- en ambtenarenrecht bij de universiteit Leiden, uitgelegd wat de gevolgen zijn van deze nieuwe wet voor de kantonrechters. Marije Schneider heeft in december dit nader besproken in een voor de kantonteams op maat gemaakte cursus.

Internationale delegatie op bezoek in Leiden

In maart 2019 ontving team Kanton Leiden voor de derde keer een internationale delegatie onder leiding van Prof. R. Lawson, hoogleraar European Human Rights Law aan de universiteit Leiden. Jaarlijks is hij gastheer van een internationale delegatie juristen, waaronder ook rechters. Dit jaar waren er 36 genodigden, onder andere uit Turkije, Servië, Kosovo, Oekraïne en Albanië.

Leiden en Gouda hebben een gerechtsgebouw met een eigen balie voor lokale laagdrempelige rechtspraak.

Bewindvoerdersmiddag

Donderdag 4 april 2019 bezochten zo'n 80 professionele bewindvoerders onze rechtbank voor een middag over beschermingsbewind. Professionele bewindvoerders kregen te zien hoe het digitale systeem van bewindvoerders communiceert met het digitale systeem van de rechtbank Toezicht 2.0. Aansluitend gaf Dirk de Loor, coördinerend kanton-rechter Curatele, Bewind en Mentorschap, een presentatie over belangenverstrengeling.

Wijkrechter

In het najaar 2019 is team Kanton Leiden Gouda begonnen met de behandeling van wijkrechterzaken in Leiden (zie pagina 20).

• STRAFRECHT

In het strafrecht beoordeelt de rechter of iemand een strafbaar feit heeft gepleegd en daarvoor gestraft moet worden. Hierbij geldt dat de verdachte onschuldig is totdat het tegendeel bewezen is. Een verdachte kan alleen veroordeeld worden voor een feit dat volgens de wet strafbaar is.

Donderdag 4 april 2019 bezochten zo'n 80 professionele bewindvoerders onze rechtbank voor een bijeenkomst over beschermingsbewind.

Sinds begin 2019 hebben de strafteams de behandeling van verkeersovertredingen (Mulderzaken) en de strafkantonzittingen overgenomen van de teams Kanton. Daarnaast hebben de strafteams in 2019 vele politierechterzaken afgedaan. Ook waren er veel zittingen in de meervoudige kamer met zaken over o.a. fraude, drugs en inbraken. In totaal hebben de strafteams 19.303 zaken behandeld, waaronder de volgende spraakmakende zaken:

Spraakmakende zaken

Gevangenisstraffen voor twee teruggekeerde Syriëgangers

Op 23 juli 2019 heeft de rechtbank een 25-jarige man uit Leiden en een 24-jarige man uit Utrecht veroor-

deeld tot gevangenisstraffen van vier jaar en zes maanden respectievelijk zeven jaar en zes maanden. De rechtbank vindt bewezen dat ze tussen 2014 en 2016 bijna twee jaar deelnamen aan de terroristische organisatie IS. Ook pleegden ze voorbereidingshandelingen voor de jihadistische strijd.

Tbs met dwangverpleging voor poging moord en bedreiging

Op 22 juli 2019 heeft de rechtbank een 32-jarige man die op 5 mei 2018 in Den Haag drie mensen probeerde te vermoorden door ze meerdere keren met een mes te steken, veroordeeld tot tbs met dwangverpleging voor onbepaalde tijd. Volgens de rechtbank is de man volledig ontoerekeningsvatbaar en is geen sprake van

een terroristisch oogmerk. Hoewel hij afschuwelijke strafbare feiten heeft gepleegd, is hij geen strafbare dader. Hij wordt daarom ontslagen van alle rechtsvervolging. De rechtbank heeft aan verschillende slachtoffers en hun naasten schadevergoedingen toegekend tot een totaalbedrag van ruim € 100.000.

Specialist ouderengeneeskunde ontslagen van alle rechtsvervolging

De specialist ouderengeneeskunde die verdacht werd van onzorgvuldige euthanasie op een demente patiënte is op 11 september 2019 ontslagen van alle rechtsvervolging. De rechtbank vindt bewezen dat de arts het leven van de patiënte op haar uitdrukkelijk en ernstig verlangen heeft beëindigd door toediening van euthanatica. Hierbij heeft zij zich gehouden aan alle zorgvuldigheidseisen van de 'Wet toezicht levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding' (Euthanasiewet). Deze zaak kreeg nationaal en internationaal veel aandacht in de media.

10 jaar cel voor voorbereiden terroristische aanslag op Geert Wilders

De rechtbank heeft op 18 november 2019 een 27-jarige man uit Pakistan veroordeeld tot een gevangenisstraf van 10 jaar voor het voorbereiden van een terroristische aanslag op Geert Wilders. De man kwam in 2018 naar Nederland om Wilders te vermoorden. Hij had een video op Facebook geplaatst waarin hij de politicus bedreigde en anderen opriep om hem te helpen. De aanleiding voor de aanslag was de cartoonwedstrijd die Wilders organiseerde.

Cold case van de man die ervan werd verdacht zijn vrouw te hebben omgebracht in Thailand

Een 49-jarige man is op 18 december door de

Specialist ouderengeneeskunde ontslagen van alle rechtsvervolging. (illustratie: Aloys Oosterwijk)

rechtbank vrijgesproken. De man werd ervan verdacht dat hij zijn partner opzettelijk met geweld had gedood in Thailand. Volgens de rechtbank is er onvoldoende wettig en overtuigend bewijs om vast te stellen dat de man het slachtoffer opzettelijk met geweld om het leven heeft gebracht.

Internationale delegatie uit Afrika

Op 10 juli 2019 kwam een delegatie Afrikaanse opperrechters op bezoek. Doel van het werkbezoek was om de dialoog te voeren en van elkaar te leren over internationale strafzaken. Na een welkomstwoord van de president gaf een rechter-commissaris uitleg over het protocol om getuigen en slachtoffers te horen in internationale strafzaken. Aansluitend kreeg de delegatie

een toelichting op internationale strafzaken uit Afrika, die de afgelopen jaren bij onze rechtbank behandeld zijn in het kader van de Wet Internationale Misdrijven.

Vorbereiding strafzaak MH17

Het Nederlandse Openbaar Ministerie maakte op 19 juni 2019 bekend dat op basis van de door het Joint Investigation Team (JIT) verzamelde feiten is besloten om vier verdachten te vervolgen die verantwoordelijk worden gehouden voor het neerstorten van het vliegtuig MH17 in Oost-Oekraïne. De rechtbank heeft drie rechters en twee reserverechters benoemd die de zaak gaan behandelen en zittingsperiodes gereserveerd in het Justitieel Complex Schiphol (JCS). De eerste zittingsdag vindt plaats op 9 maart 2020.

Organiseren van Kennis

Het lijkt misschien ingewikkeld maar kennisdelen begint heel eenvoudig. Binnenlopen bij een collega. Even een vraag stellen, even iets toetsen. Dat was de gedachte van de stafjuristen strafrecht om tijdens de kennisdagen van hun ruime kamer een kenniscafé te maken, waar ze hun kennis delen met de collega's van het eigen rechtsgebied, maar ook met de stafjuristen van andere rechtsgebieden. Door de laagdrempeligheid bleek dit initiatief een groot succes en is besloten het kenniscafé permanent open te houden.

Ter voorbereiding op deze strafzaak is binnen de rechtbank een projectgroep ingesteld waarin verschillende disciplines zijn vertegenwoordigd, zoals huisvesting, logistieke/facilitaire zaken en communicatie. Nadat de minister van Justitie en Veiligheid het JCS medio 2018 had aangewezen als de locatie voor de strafzaak MH17, is deze bekeken en zijn er, waar nodig, aanpassingen doorgevoerd om de locatie geschikt te maken voor dit proces. Omdat er veel nationale en internationale belangstelling van de media wordt verwacht, komt er een apart perscentrum, dat plaats biedt aan 500 journalisten en voorziet in 300 volledige werkplekken. Met de bouw van dit perscentrum, dat tijdens de zittingsdagen geopend zal zijn, is eind 2019 gestart. Eind november gaf de rechtbank een mediabriefing voor de nationale en internationale pers. Voor de nabestaanden van de slachtoffers van vlucht MH17 gaf het OM in september 2019 een rondleiding in het JCS. Deze kijkdag was onderdeel van het slachtofferprogramma van het OM.

In 2017 was al besloten dat een eventuele strafzaak voor de rechtbank Den Haag zou worden aangebracht.

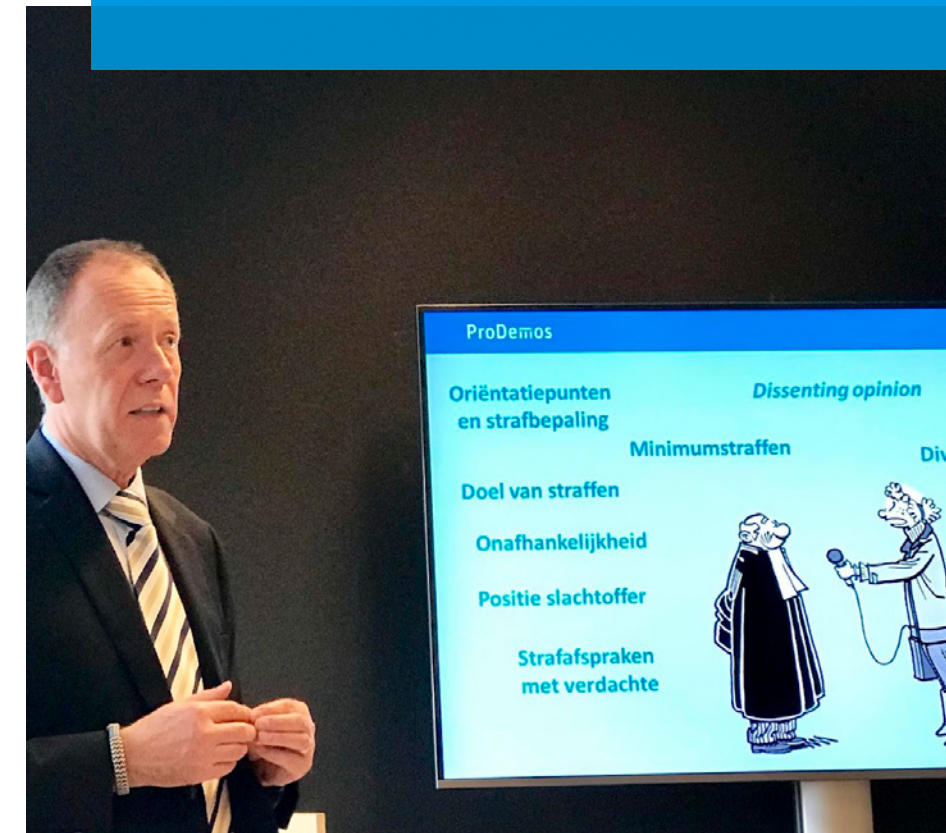
Bijstand van andere rechtbanken

Voor de strafzaak MH17 werken 5 rechters en 4 griffiers op het JCS. Om hun afwezigheid op te vangen, krijgt de rechtbank bijstand van andere rechtbanken, gerechtshoven en komen rechters van andere gerechten zittingen bij rechtbank Den Haag doen. Er zijn rechters die enkel komen om een politierechterzitting te doen, maar ook die gedurende enkele maanden meedraaien in het strafteam en een vaste werkplek bij rechtbank Den Haag hebben. Dat geeft een leuke dynamiek in de samenwerking en is goed bij het uitwisselen van best practices.

Ontmoet de rechter

In mei 2019 organiseerde ProDemos samen met rechtbank Den Haag de bijeenkomst "Ontmoet de rechter", een gratis informatiebijeenkomst voor maatschappelijke organisaties en verenigingen. Eén van de strafrechters sprak met een groep van 15 enthousiaste docenten burgerschap over zijn ervaringen als rechter. Zij waren vooral benieuwd om te horen wat ze hun leerlingen moeten meegeven. Wat is het belangrijkste om te weten over Rechtspraak in Nederland? Maar het ging ook over diversiteit, het verschoningsrecht en het belang om onafhankelijk te blijven.

In mei 2019 organiseerde ProDemos samen met rechtbank Den Haag de bijeenkomst "Ontmoet de rechter"

• BEDRIJFSVOERING

Bestuursondersteuning en Advisering

Het team Bestuursondersteuning en Advisering (BO&A) adviseert het bestuur en de leidinggevenden van rechtbank Den Haag. Het team werkt samen met landelijke diensten bij de rechtspraak en met andere bedrijfsvoeringsteams. Team BO&A is in 2019 gereorganiseerd en bestaat nu uit de volgende afdelingen met vakspecialisten: het Bestuurssecretariaat, P&O, Communicatie en Voorlichting (C&V), ICT/automatisering en de afdeling Planning, Financiën & Verantwoording (PFV). Daarnaast valt onder BO&A: het Mediationbureau, de controller, de ambtelijk secretaris van de Ondernemingsraad en het bestuurssecretariaat.

Vervolg op aanbevelingen visitatiecommissie gerechten

Op 22 maart 2019 verscheen het Rapport visitatie gerechten 2018. De commissie gaf gerechten de aanbeveling om te werken aan "een breed gedragen visie, een heldere toedeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden en een omgevingsgerichte cultuur (..) om de rechtspraak toekomstbestendig te maken". Team BO&A heeft de rechtbank ondersteund bij het formuleren van de speerpunten voor de komende jaren: organisatie in balans, Maatschappelijk Effectieve Rechtspraak, doorlooptijden, gouden gedragsregels en versterken van de rechtsstaat en het creëren van vertrouwen in het recht. De visitatiecommissie constateerde ook een stagnerende digitalisering. Dit wordt de komende jaren opgenomen onder het project Digitalisering.

De makers van de speelfilm Penoza, die op 28 november 2019 in première ging, kozen begin dit jaar de Haagse rechtbank uit voor de scenes die in een rechtbank plaatsvinden.

Penoza

De makers van de speelfilm Penoza, die op 28 november 2019 in première ging, kozen begin dit jaar de Haagse rechtbank uit voor de scenes die in een rechtbank plaatsvinden. De regisseur heeft veel gebruik gemaakt van de kennis bij de rechtbank. Een persrechter heeft het script getoetst om te borgen dat de scenes waarheidsgetrouw en met respect voor de rechtspraak en de rechtbank werden gefilmd. Bovendien mochten medewerkers op vrijwillige basis figureren in de film. Verschillende medewerkers, waaronder rechters, een griffier en een bode figureerden in hun eigen functie. De opnames waren in een weekend; bijna tachtig medewerkers hebben één of twee dagen op de filmset vertoefd. Op die bijzondere manier hebben ze een bijdrage geleverd aan het zichtbaar maken van rechtspraak in de samenleving.

Persbijeenkomst

De Haagse rechtbank organiseerde begin 2019 een bijeenkomst voor journalisten. Daarbij benadrukte de rechtbank het belang van persvrijheid en betrouwbare rechtspraak voor een goed functionerende democratie.

Mediationbureau

Bij mediation lossen partijen samen hun conflicten op via bemiddeling van een onafhankelijke derde, de mediator. Ook als er al een gerechtelijke procedure loopt, kunnen rechtzoekenden kiezen voor mediation. Tijdens een zitting onderzoekt de rechter met alle partijen welke oplossingsmethode het beste lijkt te passen: een uitspraak, een schikking of mediation. Rechtzoekenden kunnen ook zelf aangeven dat zij openstaan voor mediation.

Landelijke erkenning voor mediation bleek onder andere op de Avond van het Herstelrecht, 18 december 2019, bij de uitreiking van de prestigieuze 'Bianchi Herstelrecht prijs': "Het bijzondere aan mediation in strafzaken is dat dit alternatief vóór het ouderwetse straffen in strafrecht plaats heeft. Niet nadat de rechter gevonnist heeft, maar ervoor. Niet buiten de justitiële instituties, maar erbinnen. Dit element, die betrokkenheid van de rechterlijke macht, is in de ogen van de jury een belangrijke factor in het succes."

Rechtbank Den Haag heeft de voorziening mediation naast rechtspraak voor de rechtsgebieden Bestuursrecht, Civiel (Handel en Insolventies), Familie, Kanton en Strafrecht. Het aantal doorverwijzingen in mediation nam in 2019 toe van 328 naar 349 zaken, waarvan 195 familierechtzaken en 131 strafzaken. Mede als gevolg van de pilot bij team Insolventies waren er 16 verwijzingen vanuit team Handel. Team Kanton had 6 verwijzingen en team Bestuursrecht 1 verwijzing.

Mediation in strafrecht

Bij mediation in het strafrecht kunnen slachtoffers aan de verdachte vertellen wat voor hen de gevolgen waren terwijl het voor verdachten belangrijk is om te vertellen dat ze meer zijn dan alleen degene die terecht staan voor het plegen van een strafbaar feit. Mediation in het strafrecht was ook in 2019 succesvol: in 91 procent van de zaken is er overeenstemming bereikt en konden er afspraken gemaakt worden tussen verdachte en slachtoffer. In alle strafzaken is ook een beslissing gevolgd van het OM of de rechtbank.

Bij mediation in het strafrecht kunnen slachtoffers aan de verdachte vertellen wat voor hen de gevolgen waren terwijl het voor een verdachte belangrijk is om te vertellen dat hij of zij meer is dan alleen degene die terecht staan voor het plegen van een strafbaar feit.

Pilot Mediation bij Insolventies

In 2018 en 2019 was er een pilot met Mediation bij Insolventies. In 2019 is er 10 keer verwezen naar mediation, waarbij in 5 zaken overeenstemming is bereikt, 4 zaken zijn uiteindelijk niet gestart, deels omdat partijen er alsnog onderling uit zijn gekomen. Eén zaak is nog in behandeling. Begin 2020 zal deze proef geëvalueerd worden.

Presentaties en gastcolleges

Het Mediationbureau heeft in 2019 presentaties verzorgd voor delegaties uit binnen- en buitenland, waaronder een delegatie van Europese rechters en de Staatssecretaris van het Ministerie van Justitie van Niedersachsen. Daarnaast hebben de medewerkers op 3 en 6 december 2019 gastcolleges verzorgd voor juridische studenten van de Honours Class Law aan Universiteit Leiden.

Facilitair

Team Facilitair levert ondersteunende facilitaire producten en diensten en bestaat uit medewerkers van het archief, de bibliotheek, catering, huisvesting (bewonersservice, technisch beheer en magazijn), kunst en print & post.

Organisatie en bedrijfsvoering: Inrichting openbaar gebied

Over het algemeen ervaren bezoekers van het Paleis van Justitie de entree, ruimte en bewegwijzing als prettig. Medewerkers van team Facilitair hebben de wachtruimte op de tweede verdieping in 2019 voorzien van nieuwe aankleding. De zithoek heeft een eigentijdse uitstraling gekregen. Ook is er een nieuwe ruimte ingericht met een huiselijke aankleding, waarin rechters met kinderen vanaf 6 jaar gesprekken kunnen voeren.

Renovatie Paleis van Justitie

Een aantal medewerkers van team Facilitair maakt deel uit van de projectgroep die onder leiding van het Rijksvastgoedbedrijf onderzoek doet naar de lange termijn huisvesting. In het voorjaar 2019 heeft het Rijksvastgoedbedrijf twee scenario's gepresenteerd: een voor renovatie van het huidige Paleis van Justitie en een voor realisatie van nieuwbouw in de nabijheid van station Den Haag Centraal. Renovatie levert vermoedelijk overlast op, maar is ook aanzienlijk goedkoper, daardoor heeft het renovatiescenario vooralsnog de voorkeur.

Duurzaamheid

Tijdens de dagelijks gang van zaken én bij realisatie van projecten, houdt team Facilitair oog voor duurzaamheid. Voor de inrichting van een kindersprekkamer die

recent werd ingericht, is gekozen voor meubilair dat is geproduceerd met hergebruikte materialen. Bij de renovatie van de liften in het Paleis streeft de rechtbank er naar om de nieuwe liften energiezuiniger te laten draaien. Samen met het Rijksvastgoedbedrijf worden hiervoor specifieke keuzes gemaakt.

Front

Team Front levert ondersteunende diensten op het terrein van beveiliging, gerechtsbodes, centrale balie en telefonie.

Slachtoffervoorzieningen

In 2019 heeft team Front veel aandacht besteed aan de manier waarop de rechtbank in de beschermingsbehoeften van slachtoffers kan voorzien. Zo zijn de speciale wachtruimtes voor slachtoffers aangepast en is er nieuw informatiemateriaal gemaakt. De bodes van team Front stellen hen een paar vragen en bieden hen aan om apart te gaan zitten. Voor strafzaken kan dat in een andere wachtruimte. Op de [website](#) is alle relevante informatie voor slachtoffers bijeen gebracht.

Pilot webversie Zittingsrooster plannings-systeem

Sinds 15 oktober 2019 zijn roosteraars van de teams en de salenplanners van team Front begonnen met het testen van de webversie van het Zittingsrooster planningssysteem (ZRP web). Alle parketten en de strafteams van alle rechtbanken gebruiken hetzelfde planningssysteem. De webversie die nu getest wordt, slaat alle gegevens op in een centrale database, waardoor de roosteraars binnen enkele seconden proefroosters kunnen maken. Ook is het veel eenvoudiger geworden om voor iedere medewerker rekening

Entree Paleis van Justitie

te houden met vrijstellingen en professionele standaarden, met het percentage zittingswerk dat daarbij hoort en om snel inzichtelijk te maken waar eventuele roosterproblemen dreigen. Al langer werkt de rechtbank voor het roosteren en plannen in hetzelfde systeem samen met het OM in de Verkeerstoren. Nu doet ook het gerechtshof Den Haag mee in de pilot met de webversie. Naast rechtbank Den Haag doen de rechtbanken Midden-Nederland, Gelderland en Overijssel en de daarbij horende arrondissementsparketten mee. In 2020 worden de resultaten van deze pilot verwacht.

Wrakingskamer 2019

In een rechtsstaat heeft iedereen recht op een onpartijdige rechter. Wraking is een middel voor procespartijen om dit recht af te dwingen. Een rechter kan worden gewraakt "op grond van feiten of omstandigheden waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden".

Verzoeken tot wraking van een rechter worden behandeld door de wrakingskamer. Het team bestaat uit 20 rechters en 10 juridisch medewerkers. Vanwege wisselingen, onder andere in werkplek, is de samenstelling van de wrakingskamer in 2019 gedeeltelijk gewijzigd.

Ook in 2019 heeft de Hoge Raad een voor de wrakingskamer interessante uitspraak gedaan. In een uitspraak van 1 november 2019 is geoordeeld over de situatie waarin een wrakingsverzoek wordt gedaan in een procedure tot het verlenen van een machtiging uit hoofde van de Wet Bopz (machtiging tot voortzetting gedwongen verblijf in een psychiatrisch ziekenhuis). Uitgangspunt is dat de rechter tegen wie een wrakings-

verzoek zich richt geen beslissingen meer mag nemen. Dit kan anders zijn in situaties waarin beslissingen genomen moeten worden die geen uitstel dulden. Is dat in zaken met betrekking tot een verzoek om een machtiging op de grond van de Wet Bopz het geval? In zulke zaken geldt namelijk een wettelijke termijn waarbinnen op het verzoek moet worden beslist. Als die termijn niet wordt gehaald, vervalt de machtiging op grond waarvan de betrokkene op dat moment gedwongen is opgenomen en moet hij worden ontslagen uit het psychiatrisch ziekenhuis. De Hoge Raad heeft geoordeeld dat in zulke gevallen de geneesheer-directeur van de instelling waar de wrakingsverzoeker verblijft, geen ontslag verleent uit het ziekenhuis, ondanks het verstrijken van de wettelijke beslistermijn. De beslissing over de voortzetting

van het (gedwongen) verblijf van de betrokkene in het psychiatrisch ziekenhuis mag later genomen worden. Vanwege het belang van betrokkene heeft de Hoge Raad bepaald dat binnen een termijn van vijf dagen alsnog over het verzoek moet worden beslist. Dit betekent dat binnen die termijn door een (ad hoc) wrakingskamer op het wrakingsverzoek zal moeten worden beslist.

In 2019 zijn bij de wrakingskamer 76 wrakingsverzoeken ingediend. Dat zijn er minder dan in 2018 (92 wrakingsverzoeken). Het aantal ligt daarmee meer in lijn met de daaraan voorafgaande jaren (telkens rond de 75 wrakingsverzoeken).

In 2019 zijn 5 verzoeken tot wraking toegewezen.

Wrakingskamer

Werkgroep Organisatie van Kennis

Van 11 tot en met 26 juni 2019 organiseerde de kerngroep Organisatie van Kennis kennisdagen over kennisdeling en kwaliteitsverbetering met diverse activiteiten, waaronder een kennismarkt, een kenniscafé, een lunchlezing en de mogelijkheid om een dag met een collega uit een ander rechtsgebied mee te lopen.

Werkgroep integriteit

Onpartijdigheid en integriteit dragen bij aan de objectiviteit en onafhankelijkheid van de rechtspraak. Om medewerkers handvatten te geven om in het dagelijks werk met vraagstukken rond integriteit om te gaan, heeft het bestuur een werkgroep integriteit in het leven geroepen en zijn er vertrouwenspersonen aangewezen.

Boekje over integriteit

Ook in 2019 hebben alle nieuwe medewerkers van rechtbank Den Haag bij hun beëdiging het boekje over integriteit gekregen. De werkgroep heeft het boekje gedeeld met de andere rechtbanken en gerechtshoven. Verschillende rechtbanken hebben inmiddels het initiatief genomen een vergelijkbaar boekje te maken. De werkgroep is gestart met het aanpassen van het boekje aan de veranderde (ambtenaren)regelgeving.

Projectgroep Samen op Zoek

De projectgroep Samen op Zoek naar het verhaal van de rechtbank wil bijdragen aan de interne verbinding en interne samenhang. In 2019 hebben raadsheren van het gerechtshof contacten gelegd met de project-

groep, zodat er verschillende Paleisbrede initiatieven zijn ontstaan.

De projectgroep organiseerde in 2019 lunchlezingen over de afwikkeling van een ziekenhuisfaillissement (maart), vrijheid van meningsuiting (mei), de invulling van het gebied tussen de rechtbank en het station (juli), de wijkrechter (september) en over een creatieve aanpak voor jongeren met langdurige schulden (november). Er waren lunchgesprekken over de roman van Ian McEwan "de Kinderwet" en een lunchgesprek met Marc Chavannes over zijn onderzoek naar de rechtspraak. Daarnaast organiseerde de projectgroep drie wandelingen Samen op Pad door de Van Ostadehofjes (juli), de oude binnenstad en voormalig Joodse wijk van Den Haag (september) en naar de voormalige Portugese synagoge (november). In het najaar konden medewerkers van de rechtbank naar een besloten expositie over de geschiedenis van de politie in de Tweede Wereldoorlog. In december organiseerde Samen op Zoek verschillende optredens van het Kerstkoor.

Projectgroep telefonische bereikbaarheid

Voor veel mensen is een rechtbank een onbekende organisatie waar ze in hun leven slechts een enkele keer mee te maken hebben. Geen wonder dus dat veel mensen nog even het zekere voor het onzekere nemen en de telefoon pakken om de rechtbank te bellen. Uit het laatste klantwaarderingsonderzoek bleek dat sommige mensen het vervelend vonden dat niet altijd direct werd opgenomen. Om die reden gaat een projectgroep onderzoeken hoe de medewerkers van de rechtbank meer mensen te woord kunnen staan én hoe ze ervoor kunnen zorgen dat mensen een goed antwoord krijgen op hun vragen.

Veel rechters geven voorlichting aan schoolklassen.

Voor veel mensen is een rechtbank een onbekende organisatie waar ze in hun leven slechts een enkele keer mee te maken hebben.

Samenwerkingsverband met Universiteit Leiden

Een belangrijk onderdeel van het kwaliteitsbeleid is het samenwerkingsverband met de Universiteit Leiden. De uitwisseling van kennis en ervaring staat hierbij centraal. Het leggen van meer verbindingen tussen theorie en praktijk, tussen universiteit en rechtbank, zorgt voor groei bij beide.

Masterclass

In februari en maart 2019 heeft een groep van 12 rechtenstudenten een aantal weken bij verschillende teams stage gelopen. De Masterclass is een uniek concept en een mooie gelegenheid voor getalenteerde studenten om kennis te maken met de rechtspraak. De Masterclass is zowel door de deelnemende studenten als door de diverse teams binnen de rechtbank zeer positief beoordeeld. De studenten hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de start- en eindbijeenkomst, waarbij ook bestuursleden en medewerkers van de rechtbank aanwezig waren. De studenten hebben tijdens de stageperiode meegelopen met alle aspecten van het dagelijks werk van rechters en juridisch medewerkers en ook zelf een inhoudelijke bijdrage geleverd.

Studentenzittingen

In april 2019 organiseerde het team Belastingrecht twee studentenzittingen. Na afloop konden de studenten aan de betrokken rechters en griffiers vragen stellen. Deze zittingen worden jaarlijks georganiseerd in samenwerking met de afdeling belastingrecht van de universiteit Leiden, Instituut Fiscale en Economische vakken.

Colleges en stage

Familierechters hebben dit jaar colleges gegeven over gezag- en omgangsrecht en over de kind-ontvoeringsprocedure aan studenten van het Master Jeugdrecht van de Universiteit van Leiden. Daarnaast leveren zij een bijdrage aan de werkcolleges en pleitsessies van deze studenten.

Jaarlijks lopen twee studenten een half jaar stages binnen het team Familie waar zij de werkzaamheden van juridisch medewerkers doen. In 2019 heeft een studente als proef een korte stage van twee maanden bij team Familie gedaan. Zij werd ingeschakeld door de kennisgroepen om notities te maken, zocht jurisprudentie uit

in complexe zaken en werkte proces-verbalen uit. Deze proef is van beide kanten als zeer succesvol ervaren.

Kennis en intervisie

Inmiddels is het een goede traditie: ook in 2019 hebben de medewerkers van team Jeugd & Bopz in samenwerking met de Universiteit Leiden een kennisdag georganiseerd waarbij we speciale gastcolleges op het gebied van het jeugdrecht konden bijwonen. In ruil hiervoor hebben vier rechters uit het team bijgedragen aan het Practicum Jeugdrecht voor Masterstudenten, door college te geven. Naast deze kennisdag en de cursussen over de nieuwe wetgeving zijn er dit jaar verschillende interne cursussen georganiseerd, onder meer over hechting en over het burgerlijk procesrecht.

Bijzondere leerstoel

Margreet Ahsmann heeft na 9 jaar afscheid genomen van de bijzondere leerstoel rechtspleging van de rechtbank bij de Universiteit Leiden. Op 29 maart 2019 heeft zij in een vol auditorium haar afscheidscollege gehouden.

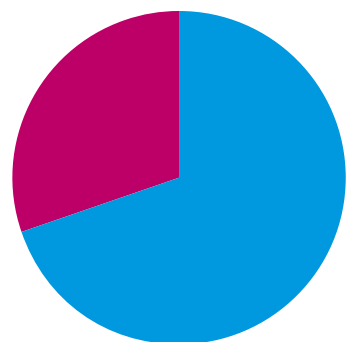

Rogier Hartendorp vervult thans de bijzondere leerstoel en hij houdt zich in zijn onderzoek en onderwijs vooral bezig met maatschappelijk effectieve rechtspraak. Hij vertelt hierover het volgende: "Door de structuur van procedures worden partijen in een deel van de zaken verder uit elkaar gedreven. Als

rechter kun je vervolgens oordelen over de zaak die is voorgelegd, maar dan blijft de vraag of het achterliggende probleem daarmee is opgelost. Tegelijkertijd is een rechter in veel gevallen niet in de positie om problemen van partijen feitelijk op te lossen. Dat levert een interessant spanningsveld op. Ik heb een aantal fundamentele vragen over rol en positionering van de rechtspraak. Om deze vraagstukken te kunnen beantwoorden en de juiste keuzes te maken hebben we een theoretisch kader nodig, waarin verschillende (wetenschappelijke) invalshoeken betrokken worden. Ik verheug me er op om me daar de komende jaren, samen met studenten, onderzoekers bij de universiteit en de collega's bij de rechtbank in te gaan verdiepen".

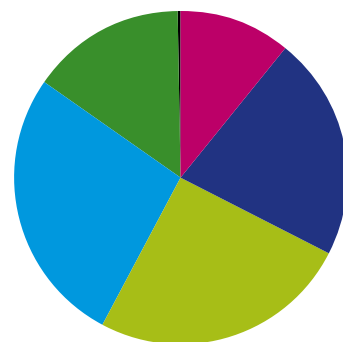
ALGEMENE CIJFERS

Medewerkers naar geslacht

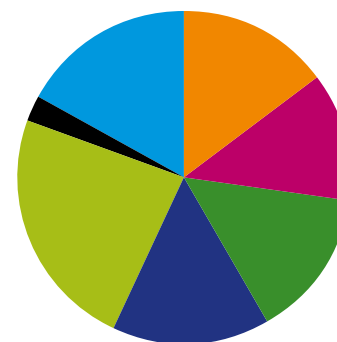
● Vrouw	672
● Man	290

Medewerkers naar leeftijd

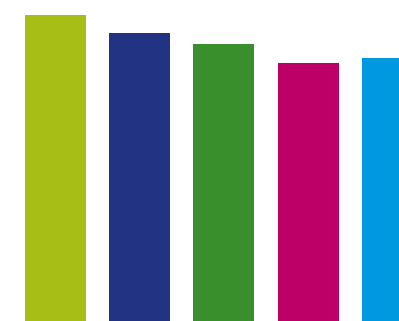
● 18-27	106
● 28-37	209
● 38-47	242
● 48-57	259
● 58-67	145
● 68-70	1

Medewerkers per cluster

● Bestuursrecht	143
● Handelsrecht	120
● Familie & Jeugd	140
● Kanton	147
● Strafrecht	226
● Gerechtsbestuur & RIO	24
● Bedrijfsvoering	162

Rechtszaken per jaar

● 2015	178.246
● 2016	167.997
● 2017	160.733
● 2018	149.724
● 2019	152.889

Medewerkers naar functie

209 rechter

317 juridische ondersteuning

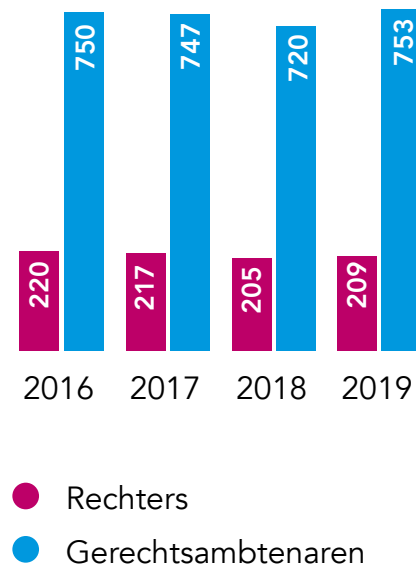

273 administratie

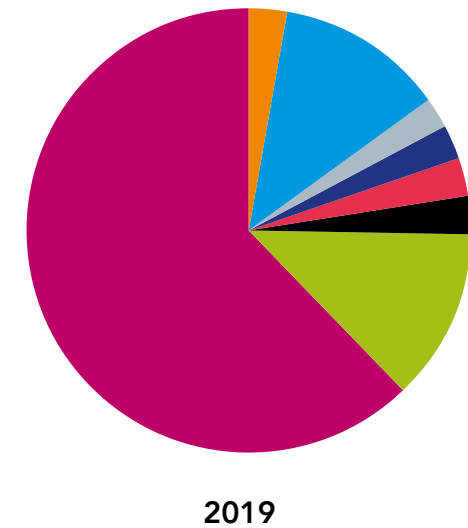
163 bedrijfsvoering

Medewerkers per jaar

Rechtzaken per categorie

	2017	2018	2019
● Handelszaken	5.268	5.197	4.503
● Familiezaken	17.915	17.682	18.584
● Civiel kort geding	4.283	3.549	3.336
● Bestuurszaken alg.	6.323	4.601	3.914
● Vreemdelingenzaken	3.428	3.624	4.097
● Belastingzaken	3.384	4.045	4.121
● Strafzaken	20.152	19.061	19.303
● Kantonzaken	99.980	91.433	94.460

CIJFERS CENTRALE INFORMATIE BALIE

69.354 bezoekers
Centrale Balie

7.588 OM
61.766 rechtbank

37.789 afgegeven
apostilles

Bij een apostille is de verklaring van de rechtbank voldoende om een handtekening in het buitenland te laten accepteren.

Voor landen die niet bij het apostillevendrag zijn aangesloten moet er ook nog een stempeltje van buitenlandse zaken en ambassade betreffende land bij. Dat proces heet legalisatie.

13.374 afgegeven
legalisaties

9.160 tolken, ingezet
bij OM en rechtbank

2.744 geleverde
vertalingen

TOELICHTING OP DE RESULTATEN

Lamitie Productie

De volgende tabel geeft een samenvattend overzicht van de productie in 2019.

Zaakscategorie	2018 Begroting (#)	2018 Realisatie (#)	2018 Verschil (%)	2019 Begroting (#)	2019 Realisatie (#)	2019 Verschil (#)	2019 Verschil (%)
Handelszaken	5.673	5.197	-8%	5.533	4.503	-1.030	-18%
Familiezaken	18.800	17.682	-6%	17.725	18.584	+859	+5%
Civiel kort geding	4.350	3.549	-18%	3.700	3.336	-364	-10%
Bestuurszaken alg.	6.230	4.601	-26%	4.930	3.914	-1.016	-20%
Vreemdelingenzaken	4.429	3.624	-18%	4.018	4.097	+79	+2%
Belastingzaken	3.561	4.045	+14%	4.450	4.121	-329	-7%
Strafzaken	19.751	19.061	-3%	18.441	19.303	+862	+5%
Kantonzaken	104.568	91.433	-13%	98.504	94.460	-4.044	-4%
Totaal	167.362	149.192	-11%	157.301	152.318	-4.983	-3%

Handelszaken

Handel

De productie is achtergebleven ten opzichte van de bestuursafpraak. Dit wordt o.a. veroorzaakt door een iets lagere instroom van het aantal dagvaardingen t.o.v. de begroting. Daarnaast zijn extra vonnissen die door de Rvdr waren opgenomen niet gerealiseerd.

Daarentegen is er een fractie meer handelsrekenen uitgestroomd t.o.v. het begrote aantal van 650 (+2%).

Insolventies

De uitstroom van het aantal faillissementsrekenen lag 14% lager en het aantal WSNP-rekenen lag zelfs 40% lager dan de bestuursafpraak. Oorzaak is de achterblijvende instroom. Er zijn 26% minder rekenen ontvangen, waardoor ook de realisatie van de

uitstroom lager is uitgekomen dan begroot. De lagere instroom van zowel de faillissements- als de WSNP-rekenen had ook gevolgen voor de instroom van het aantal insolventies (begroot: 950 / realisatie: 743). Overigens nam in 2019 de voorraad insolventies met 589 dossiers af; de voorraad is tot 2.585 dossiers teruggebracht.

Familiezaken

De productie van familiezaken is in aantallen met 95% onder de bestuursafpraak uitgekomen; binnen de categorieën zijn echter wel redelijke verschillen. Het aantal scheidingszaken gemeenschappelijk is door een instroomdaling met 18% het meest achtergebleven op de bestuursafpraak. Door een enorme instroomstijging is het aantal ondertoezichtstellingen (met 22%)

en het aantal BOPZ beschikkingen (met 9%) boven de bestuursafpraak uitgekomen.

Civiel kort geding

Kort geding - Handel

De instroom van het aantal kort gedingen bleef 10% achter bij het begrote aantal. Aangezien het volume van de instroom ieder jaar ook uitstroomt, is de uitstroom met een gelijk percentage t.o.v. de begroting achter gebleven. De instroom van het aantal presidentsrekenen bleef ook achter bij het begrote aantal (-7%). Omdat al deze procedures een korte doorlooptijd hebben, had deze verminderde instroom direct gevolgen voor de gerealiseerde uitstroom.

Voorlopige voorziening - Schuldsanering

De instroom van het aantal voorlopige voorzieningen ligt 26% lager dan was begroot (begroot: 500 en realisatie: 371). Het gevolg hiervan was dat ook de uitstroom lager is uitgekomen dan begroot; aangezien er eind 2018 nog een redelijke voorraad aanwezig was, is de uitstroom hoger uitgekomen dan de instroom.

Bestuurszaken algemeen

Er is een lagere productie gerealiseerd mede vanwege een verminderde instroom (-10% t.o.v. de begroting), tekort aan rechterscapaciteit en lagere productiviteit. De onderproductie deed zich vooral voor in de MK/EK-categorieën (SV/AW/Abw/Varia).

Vreemdelingenzaken

De uitstroom van de vreemdelingenzaken lag qua aantallen (ongewogen) 100 dossiers hoger dan de afspraak. Er zijn vooral minder reguliere vreemdelin-

genzaken ingestroomd. Daartegenover zijn meer kortlopende procedures in- en uitgestroomd dan begroot.

Belastingzaken

In 2019 zijn ruim 8% minder belastingzaken ingestroomd dan was begroot (4.450). Rijksbelasting: - 24% en Lokale belasting: + 23%. Mede hierdoor lag de uitstroom iets lager dan de productieafspraken, maar hoger dan de gerealiseerde instroom. Als gevolg van deze uitstroom is de voorraad licht teruggelopen.

Strafzaken

De productie in aantallen is met 105% boven de bestuursafspraken uitgekomen. Dit wordt volledig veroorzaakt door de raadmaterzaken gevangenhouding. Bij zowel het aantal MK-zaken als het aantal EK-zaken is de uitstroom achtergebleven. Voornamelijk als gevolg van een tekort aan rechterscapaciteit en een tegenvallend afdoeningsprofiel. Ten opzichte van 2018 is de in- en uitstroom van het aantal appels weer iets gestegen (3%). Verder is het percentage overschreden appels gestegen van 13% eind 2018 naar 18% eind 2019.

Kantonzaken

Over het geheel is de instroom van Kantonzaken gelijk aan de instroom van 2018, wel zijn er verschuivingen. Bij de beheerszaken en familierekeningen is er sprake van een toename, terwijl de Mulderzaken en overtredingszaken juist zijn afgenomen. Dit laatste is het gevolg van een tekort aan rechterscapaciteit.

De productie is 3% toegenomen. Naast het verwerken van de extra zaakinstroom, is bij de beheerszaken de achterstand 'rekening en verantwoordingen'

weggewerkt. Dit is gedaan door inzet van extra capaciteit. Hiervoor is gebruik gemaakt van buitengriffiers, die niet ingezet zijn op de zittingen zelf. Tevens heeft de uitstroom Mulderzaken de instroomdaling niet gevolgd.

Niet-Lamitie

Onderstaande tabel geeft de realisatie van zaaksaantallen en zittingsuren van de Niet-Lamitie productie in 2019 afgezet tegen de afspraak 2019 en de realisatie in 2018.

Octrooizaken

De instroom van octrooizaken bedroeg in 2018 141 procedures. In 2019 is deze instroom nagenoeg gelijk in vergelijking met 2018: 143. Ook de uitstroom in 2019 ligt met 168 procedures op hetzelfde niveau van 2018, waardoor de voorraad wederom is teruggelopen.

Realisatie Niet-Lamitie	2018 Realisatie (#)	2019 Begroting (#)	2019 Realisatie (#)
Octrooizaken			
Afdoening octrooizaken	163	155	168
Kamer van Toezicht			
Beslissingen	44	80	81
Overige afdoeningen	33	25	20
Commissie van Toezicht			
Beslissingen beslagcommissie (CvT)	1.225	1.200	1.304
Andere afdoening (CvT)	1.296	1.800	1.371
Mega / WIM			
Mega-zaken (realisatie in uren)	389	287	276
WIM-zaken	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Kamer van Toezicht

In 2019 zijn beduidend meer procedures ingestroomd (89 + 38 overgedragen dossiers van andere rechtbanken) dan was begroot (105).

De uitstroom bedroeg 97 procedures en daarnaast zijn er nog 4 dossiers overgedragen aan andere rechtbanken.

Commissie van Toezicht

In 2019 zijn in totaal 2.675 klachten afgehandeld, daarmee is 11% minder klachten afgehandeld dan de bestuursafspraken van 3.000, volledig veroorzaakt door de categorie 'overige afdoeningen'.

Mega-zaken

In 2019 is de productie van mega-zaken met 11 zittingsuren onder de bestuursafspraken van 287 zittingsuren uitgekomen, waarbij het functioneel parket nog voor 58 uur (aan 'oude' zaken van vóór de oprichting van de concentratierechtbanken) heeft aangeleverd. Er waren geen megazaken voor jeugd in 2019.

WIM-zaken

Van de 20 voorziene zittingsdagen zijn er 14 gerealiseerd. Het aantal vooronderzoeken van in totaal 3 is wel gehaald in 2019.

FINANCIEEL RESULTAAT

Over het gehele boekjaar 2019 heeft de rechtbank een negatief resultaat gerealiseerd van € 7,4 miljoen. Dit is het resultaat vóór het beroep op garantstellingen en hardheidsclausules. In onderstaand overzicht wordt een toelichting gegeven op de verschillen tussen de begroting en realisatie 2019.

Baten (€)	Begroting	Realisatie	Verschil
Bijdrage productgroep Lamicie	60.133.027	61.542.679	1.409.652
Bijdrage productgroep Megazaken	611.595	611.595	0
Bijdrage bijzondere kamers (Liaison + Octrooi)	1.388.584	1.388.584	0
Bijdrage Tuchtcolleges (Kamer van Toezicht + Raad van Discipline)	465.585	304.568	-161.017
Bijdrage Commissie van toezicht	652.088	652.088	0
Specifieke afspraken (CIV)	242.544	242.544	0
Overige opbrengsten	9.598.610	7.332.232	-2.266.378
Bijdrage gerechtskosten	303.587	350.710	
Bijdrage Raad (overig)	88.000	88.000	0
Specifieke afspraken (WIM-zaken)	1.580.401	1.494.658	-85.743
Meer-/minder productie Lamicie		-4.860.699	-4.860.699
Meer-/minder productie Megazaken		-23.441	-23.441
Afrekening achteraf met de Raad		-4.884.140	-4.884.140
Totaal baten	75.064.021	69.123.518	-5.987.626
Lasten (€)	Begroting	Realisatie	Verschil
Personele kosten	70.410.258	68.477.242	1.933.016
Exploitatiekosten	8.944.699	7.387.458	1.557.241
Afschrijvingskosten	296.726	290.150	6.576
Rentekosten	63.299	9.071	54.228
Gerechtskosten	303.587	350.710	-47.123
Overige kosten (resultaat op activa)	-	0	0
Totaal lasten	80.018.569	76.514.632	3.503.937
Resultaat (verlies)	-4.954.548	-7.391.113	-2.483.688

Bij de start van het jaar 2019 was al duidelijk dat er een spanningsveld bestond tussen de begroting en de maatschappelijke functie van de rechtspraak. De rechtbank wil immers rechtspraak bieden die aansluit bij wat deze tijd van ons vraagt: deskundige, toegankelijke, tijdige en maatschappelijk effectieve rechtspraak. Begin 2019 bleek uit onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Raad voor de rechtspraak dat rechtszaken in vrijwel alle rechtsgebieden de afgelopen jaren zwaarder en tijdrovender zijn geworden, zonder dat daar extra geld tegenover stond. Daarbij verergerde het financieringssysteem van de Rechtspraak de financiële problemen; bij een dalende instroom van het aantal rechtszaken komt er veel minder geld binnen terwijl vaste kosten gelijk blijven.

Ook de begroting van 2019 van de rechtbank ging uit van een financieel tekort. Het niet volledig vergoeden van kosten voor digitalisering en professionele standaarden, bovengenoemde dalende instroom en een stijging van het aantal rechters in opleiding hadden daarin een belangrijk aandeel.

Het resultaat van 2019 is nadeliger uitgekomen door een nog lagere uitstroom van zaken, die slechts ten dele is opgevangen door lagere personele kosten. De oorzaken van de lagere uitstroom zijn hiervoor toegelicht. De bijdragen waren hoger vanwege de ontvangen compensatie voor de CAO van de rechters. Daar stonden echter hogere kosten tegenover. De overige opbrengsten zijn lager uitgevallen door lagere projectkosten. Dit heeft daarmee geen gevolgen gehad voor het financiële resultaat.

EIGEN VERMOGEN

Het eigen vermogen aan het begin van 2019 bedroeg nihil. Door het negatieve financiële resultaat over 2019 komt het eigen vermogen uit op € 7,4 miljoen negatief. Dit is het saldo voor het beroep op de hardheidsclausules en de garantstelling voor Mega Civiel. Wanneer de hardheidsclausules en garantstellingen worden opgeteld bij het negatieve eigen vermogen ontstaat er – naar verwachting – een negatief eigen vermogen van € 6,3 miljoen. Het negatieve eigen vermogen 2019 wordt door de Raad aangezuiverd zonder terugbetalingsverplichting.

Het eigen vermogen heeft zich in 2019 als volgt ontwikkeld:

Ontwikkeling Eigen Vermogen (€)	2018	2019
Eigen vermogen per 1-1	0	0
Onttrekking Eigen Vermogen	-5.190.402	7.391.113
Eigen vermogen ultimo jaar (voor toekenning garantstelling en hardheidsclausule)	-5.190.402	-7.391.113
Hardheidsclausule en garantstellingen	2.986.629	1.110.312
Aftopping * (Eigen vermogen mag niet hoger zijn dan nul)		
Eigen vermogen ultimo jaar (na toekenning garantstelling en hardheidsclausule)	-2.203.774	-6.280.802

COLOFON

Het Jaarverslag 2019 is een uitgave van rechtbank Den Haag.

Publicatie **Maart 2020**

Redactie **Afdeling Communicatie en Voorlichting**

Financieel resultaat **Afdeling Planning, Financiën en Verantwoording**

Fotografie en illustraties: **Frank de Roo, Aloys Oosterwijk, John Reid,**

Ron Schuijt, Janne Tuijnman, Saskia Panchoe, Bas Brand, Debbie

Scholtes, Annette Spierings, Rochelle Martina, Anneke Oosterhuis

Ontwerp **Gloedcommunicatie, Nijmegen**

www.rechtspraak.nl

voorlichting.rb.den.haag@rechtspraak.nl